

MĀCĪBU GADAM SĀKOTIES

Vislabākā, viscildenākā un vislaimīgākā jaunatne pasaulē ir padomju jaunatne. Nesalīdzināmas drosmes, varonības un dzimtenes mīlestības paraugus tā rādīja Tēvijas kara laikā. Tikpat lielisku virišķību, pašizliecību un sabiedrisko apziņu pauž padomju jaunatnes darbs pēckara gados.

No visas sirds varam būt lepnī uz savu jaunatni. Tūkstoši un simti tūkstoši piemēru mums apliecina, ka tas garīgais spēks, ko apbrīnojam Pāvela Korča, gina un Olega Koševoja tēlos, dziļi un uz visiem laikiem ieslēgts padomju jaunību lielākajā daļā.

Bet padomju cilvēks nekad neapmierinās ar sasniegto. Šai ziņā viņš ir visnepieticīgākais cilvēks, kādu vien pazīst cilvēces vēsture. Katrs sasniegums, katrs panākums mums ir tikai jauns pakāpiens, no kura varam aizsniegt lielākus augstumus. Tāpēc arī padomju tauta nekad nedomās, ka tās lieliskajai jaunatnei vairs nevajadzētu kļūt vēl labākai, vēl daiļākai un vēl spēcīgākai. Mēs nebūsim neesam sava gaišā attīstības ceļa galā. Vēl daudz jāiet, daudz jāpūlas. Un jo sevišķi to var teikt par Padomju Latvijas jaunatni. Kapitalisma jūgs un vācu okupācija atstājuši daudz riebīgu pēdu ne tikai Padomju Latvijas tautas saimniecībā, bet arī Padomju Latvijas cilvēku dvēselēs. Jaunatne, kā tautas jūtīgākā, dažādām sērgām vieglāk pieejamā daļa, šai nozīmē ir sevišķi daudz cietusi. Skolu tīkla sagrušana okupācijas laikā ir cirtusi sāpīgus robos skolēnu zināšanu līmeni. Buržuāzijas valdības laikā un jo sevišķi okupācijas laikā indīgā ideoloģija, vienalga, vai tā saņemta tieši, vai ar vecākās paaudzes starpniecību, ir ievāzījusi zināmā daļā mūsu jaunatnes īpašības, kas neatbilst padomju pilsoņa sabiedriskajai un morālajai stājai. Padomju skola ir nākamo cīnītāju un darba darītāju kalve. Skola gatavo sabiedriski un morāli augstvērtīgus, zināšanām bagātīgi apbruņotus pēctecus tiem kuru rokas, prāts un sirds pašlaik ceļ Padomju Dzimteni. Skolai jāgādā arī par to, lai jo ātri izzustu nelāgais pagātnes mantojums jaunatnes apziņā.

Padomju skola gatavo nākamās komunistiskās sabiedrības locekļus. Tāpēc padomju tauta prasa, lai skola dotu dzīvei drosmīgu, padomju patriotisma apģarotus, komunistam, bolševiku partijai uzticīgus, morāli tīrus cilvēkus. Padomju tauta prasa, lai skola dotu visām saimnieciskā un sabiedriskā darba nozarēm pietiekami kvalificētus, pamatīgām specialajām un vispārējām zināšanām bruņotus darbiniekus.

Pirmajos pēckara gados Padomju Latvijas skolas guvušas ievērojamus panākumus šās prasības pildīšanā. Skolēnu zināšanu līmenis jūti cēlies. Nesekmīgo un uz otru gadu tai pašā klasē atstāto skaits samazinājies. Paplašinājies skolu un skolēnu skaits. Sperts kriens solis uz priekšu, lai likvidētu skolas vecuma bērnu palikšanu ārpus skolas. Un pats galvenais — redzami uzlabojies audzināšanas darbs, skolēni kļuvuši sabiedriskāki, organizētāki, idejiskāki.

Taču vēl nav novērtīti nopietni trūkumi. Pagājušā mācību gada beigās ārpus skolas vēl palika 14.000 skolas vecuma bērni. Sekmju līmenis, kas ievērojami uzlabojies visās skolās caurmērā, daudzās atsevišķās skolās vēl tālu no nepieciešamā. Arī idejiskais līmenis ne visur apmierina.

So galveno trūkumu pilnīga likvidēšana ir Padomju Latvijas skolu vispārējais uzdevums jaunajā mācību gadā. Visā sabiedrība ar visnopietnāko uzmanību sekos, lai šis uzdevums tiktu izpildīts.

Runājot par mācību darbu līmeni skolās, jākonstatē, ka tas līdz šim sevišķi zems sabiedrisko zinātņu mācīšanā. Vēstures un Konstitūcijas programmas vielu skolu lielākā daļa nemāca tā, lai panāktu attiecīgo jautājumu vispusīgu, marksistisku izpratni, lai skolēns ne tikai iemācītos, «iekaltu», bet arī saprastu. Nav panākts, lai visi skolēni interesētos par aktuāliem iekšējās un ārējās politikas jautājumiem. Tāpēc netrūkst tādu neciešamu gadījumu, kurus republikaniskajā skolotāju apspriedē minēja izglītības ministrs K. Stradiņš, ka septiņgadīgo skolu pēdējās klasēs skolēni neizprot kapitalistiskās un socialistiskās iekārtas būtību, neprot atšķirt kolektīvo saimniecību no valsts saimniecības, jauc Augustākas Padomes Prezidiju ar Ministru Padomi, nezina, ka Komunistiskajai (bolševiku) Partijai ir Centrālā Komiteja. Ne par ko citu kā vāju mācību darbu sabiedriskajās zinātnēs liecina arī tas, ka vairāku skolu skolēni nekā nezina par bēdīgi slavenu Maršala plānu, par jaunajām tautas demokrātijas valstīm, par Bizoniju, nezina, kas ir Trumens, Volles.

Arī literatūras un literatūras vēstures mācīšana cieši saistāma ar sabiedrisko izglītību un audzināšanu. Šogad mūsu vidusskolas saņēms jaunu, uzlabotu un paplašinātu literatūras programmu. Tā sastādīta tā, lai vidusskolu jaunatne ne tikai iegūtu vispusīgu nepieciešamās zināšanas par latviešu, krievu un Vakareiropas literatūras attīstību, bet iegūtu arī izpratni par literatūru kā par sabiedrisko parādību un lai, literatūru mācīdamās, mūsu jaunatne augtu par progresīviem cilvēkiem, istiem padomju patriotiem. Izcila vieta šai literatūras vēsturei ierādīta latviešu progresīvākajiem rakstniekiem: Rainim, Andrejam Upītim, Leonam Paeglem, Jānim Sudrabkalnam, Vilim Lācim. Viņu darbi apļūkojami tā, lai izceltu to nozīmi latviešu tautas revolucionārās kustības veicināšanā, tautas cīņā par brīvību, par socialismu.

Bet labi sastādīta programma vēl nenozīmē, ka tai būs pietiekami labvēlīgas sekas mācību un audzināšanas darbā. Šī programma jāizpilda. Un jāizpilda augstā idejiskā un zinātniskā līmenī. Tas nav viegls uzdevums. Vēl joprojām ne skolotājs, ne skolēni nav saņēmuši pietiesu, marksistisku latviešu literatūras vēsturi. Daudzi literatūras skolotāji savā darbā vadās no Luda Bērziņa un Līgotņu Jēkaba grāmatām, kurās ir lapuse buržuāziskās ideoloģijas saganāta. Pats par sevi saprotams, ka ar šādas literatūras vēstures palīdzību nav iespējams ieaudzīnāt jaunatni pareizus uzskatus par sabiedriskajiem un mākslās jautājumiem. Tādēļ — lai literatūras programmas iemācīšanai nodrošinātu pietiekami augstu ideoloģisko līmeni, nepieciešams ciešs skolotāju sakars ar jaunās latviešu padomju literatūras un literatūrpētniecības attīstības procesu. Literatūras skolotājam jālasa un jāpazīst viss, kas radies latviešu padomju literatūrā, literatūrzinātnē un kritikā. Bez tā nav iespējams pareizi mācīt literatūru mūsu skolās.

Būtu aplami iedomāties, ka cīņa par sabiedriski politisko audzināšanu drīkstētu aprobežoties ar Konstitūcijas, vēstures un literatūras stundām. Audzināšanas darbs liekams degpunktā ikvienā stundā — ģeografijas, dabas zinību, arī matemātikā un visās citās disciplīnās. Sevišķi svarīgi, lai dabas zinību stundās plaši un vispusīgi apskatītu mūciriniskos pamatprincipus bioloģijas zinātnē, lai visi skolēni, ievērojot viņu izglītības pakāpi, iepazītos ar Leņina vārdā nosauktās Vissavienības lauksaimniecības zinātņu akadēmijas pēdējā sesijā akademiķa Lisenko nolasīto referātu pamatdomu. Akademiķa Lisenko referāts ir izcili svarīgu pētījumu rezultāts, kas augstu pacēl padomju zinātni, lieliski pamato materialistiskā pasaules uzskata triumfu dabas zinātnēs.

Audzināšanas darbs nedrīkst ierobežoties klases sienās. Padomju bērns un padomju jauniešs tam jāpavada visās viņa gaitās. Pirmajā vietā šeit komjaunatnes un pionieru organizācijas. Pagājušajā mācību gadā šīs organizācijas ievērojami paplašinājušas un padziļinājušas savu darbību. Gandrīz divkārtojies to biedru skaits. Katrs trešais pionieru vecuma bērns tagad ir pionieris. Bet arī šai ziņā tomēr nevaram samierināties ar līdz šim sasniegto. Pionieru un komjaunatnes organizācijas vēl tālāk jāpaplašināmas. Neatļaidīgi jāpūljas, lai arvien lielāka Padomju Latvijas jaunatnes daļa jau skolas gados kļūtu par aktīviem komunistu cīnītājiem, Leņina-Staļina partijas palīgiem. Bet jādāma ne tikai par pionieri un komjauniešu rindu paplašināšanu. Tā būtu tikai viena liela darba puse. Rūpēties, lai šīs organizācijas darbotos intensīvi, vispusīgi un interesanti, lūk, tas ir pats svarīgākais. Katrā skolā jādarbojas visdažādākajiem pašdarbības pulciņiem, sava vieta šajos pulciņos jāatrod visiem, kas interesējas par literatūru, dziedāšanu, instrumentālo muziku, teātri, sportu, dabas zinībām, vēsturi, ģeogrāfiju u. t. t. Komjauniešiem un pionieriem jābūt šo nodarību centrā, jābūt pirmajiem ne tikai mācībās, bet arī ārpusklases darbā.

Jūtamās sekmes līdzšinējā darbā guvušas skolas Mākslas lietu pārvaldes sistēmā. Taču šeit sasniegumi ievērojami mazāki nekā vispārīzglītojošajās skolās. Valsts konservatorijā, Valsts mākslas akadēmijā, muzikas skolās, daļamācīnīcības skolās u. c. vēl joprojām vērojama mācību un audzināšanas darba atrautība no tautas saimnieciskās un sabiedriskās dzīves. Vājš un paviršš šeit ideoloģiskās audzināšanas darbs. VK(b)P CK lēmumi par ideoloģiskajiem jautājumiem šeit it kā aizgājuši garām. Tikpat kā nekas nav darīts, lai skolām sagādātu partijas lēmumiem atbilstošas mācību grāmatas un citus mācību līdzekļus. Šīs sistēmas skolu darbiniekiem jāatrod līdzekļi, lai nepieļaujamo stāvokli vistuvākajā laikā likvidētu.

Padomju Latvijas izglītības iestādes līdzšinējā darbā sasniegušas nopietnus panākumus. Visos virzienos esam tālu pārsnieguši pirmsskara līmeni. Skola tagad ir sabiedrības uzmanības centrā. Komunistiskā partija un padomju valdība velti skolai izcilu vērību un gādību. Nekur visā pasaulē skola nav pacelta tādā goda vietā, kā tas ir mūsu Padomju Dzimtenē. Latvijas republikā vien šogad darbosies 1510 skolas ar 250.000 skolēnu. Šie skaitļi paši par sevi rāda, cik liela loma ir skolu darbam. Tāpēc par skolu jāpūljas visiem — pirmā kārtā izglītības darbiniekiem, bet arī valsts un sabiedriskām organizācijām. Ikvienam padomju cilvēkam jābūt nomodā par darbu mūsu skolā un visiem līdzekļiem jāsekmē šis darbs, jo skolā aug tie, kas nomainīs tagadējo paaudzi.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1948. G.

29. AUGUSTĀ

Nr. 35 (189)

GRĀMATAS — TAUTAI

ALEKSANDRS SAKSS

Kopš 15. augusta mūsu republikā notiek padomju grāmatu dekada. Grāmatu izstādes, lekcijas par grāmatu, lasītāju konferences ar literatūru un kultūrdarbinieku piedalīšanos, jauni grāmatu veikali, grāmatu galdi pilsētu laukumos un ielās, grāmatu iznēsātāji kolportieri laukos, — viss tas cenšas vēl vairāk tuvināt tautai padomju grāmatu — zināšanu avotu, cīnītāju par progresu, cīnītāju par labāku dzīvi, socialismu, komunismu.

Ka tauta mīl padomju grāmatu, savu grāmatu, to liecina grāmatu izplatīšanās Padomju Latvijā. Kamēr buržuāzijas varas laikā Latvijā 1936. gadā (tai gadā, kas skaitliski uzskatāms par grāmatniecības ražīgāko gadu pirms padomju iekārtas) iznāca 4.022.431 grāmatu un brošūra, — Padomju Latvijas Valsts izdevniecība jau 1945. gadā, kad pirmajos mēnešos vēl turpinājās karš, izdeva 9.472.000 grāmatu, gandrīz 2,5 reizes vairāk nekā 1936. gadā. Trīs ar pus gadu laikā — no 1944. g. beigām līdz 1948. g. 1. augustam — LVI izdevusi 31.500.000 grāmatu, t. i. tik daudz, cik Latvijā buržuāzijas varas laikā izdots desmit gados. Padomju grāmatu metieni ir tādi, par kādiem izdevēji agrākajos gados nevarēja ne iedomāties. Caurmērā metiens mūsu grāmatām 1945.—1947. g. ir 13.000 eksemplāru, kamēr 1936. g. tas bija 2.500, bet 1939. gadā pat tikai 1892 eksemplāri, t. i. 6,5 reizes mazāks nekā Padomju Latvijā gados pēc Lielā Tēvijas kara. Daudzas grāmatas ar lieliem metieniem neilgā laikā pilnīgi izpārdotas, daudzas nācies steidzīgi izdot jaunos un atkal jaunos metienos. Andr. Upīša «Zaļā zeme» iznākusi jau trešajā izdevumā ar kopējo metienu 40.000 eksemplāru, bet V. Lāča «Vētras» izdevumu metiens sasniedzis 65.000 eksemplāru. J. Sudrabkalna dzeju grāmata «Brāļu saimē» iznākusi atkārtoti, 9000 eksemplāru — dzejas grāmatai agrāk neiedomājami lielā eksemplāru skaitā. Tauta mīl un lasa grāmatu, ko uzskata par savu — augsti idejisko padomju grāmatu, kas ir pilnīgi pretstats bezidejiskajai, tautai naidīgajai, obskurantiskajai buržuāziskajai grāmatai. Atskatoties uz grāmatniecību pēc kara paveikto, redzam, ka jau izdarīts daudz. Latviski pārtulkoti un iznākuši jau gandrīz visi Helākie Leņina un Staļina darbi, iznā-

kuši 7 sējumi Staļina Rakstu, iznākuši Leņina darbu izlase divos sējumos un sākuši iznākt Leņina Raksti. Izdoti daudzi Marksa un Engelsa darbu jaunus tulkojumus. Izdotā masu politiskā literatūra popularizē padomju zinātnes sasniegumus, darba pirmindnieku pieredzi. Mūsu jaunajiem kolchoziem, zemniecībai, kas nostājusies uz socialistiskās lauksaimniecības ceļa, palīgā nāk grāmatas par kolchozu organizācijas jautājumiem, par lauksaimniecības zinātnes jautājumiem, par mūsu un citu padomju republiku pieredzi augstu ražu sasniegšanā utt. Pamat-skolas un vidusskolas apgādātas ar mācības grāmatām. Mūsu augstskolas tik daudz mācības grāmatu latviešu valodā nekad nebija saņēmušas.

Sasniedzumi nedrīkst radīt pašapmierinātību. Turpmāk jāpanāk vēl vairāk, — gan grāmatu kvalitātes, gan daudzuma un dažādības ziņā. Galīgi jānovērš līdzšinējo kļūdu atkārtošāns, jānovērš jaunu kļūdu ieviešanās izdodamajās grāmatās, jācinās par grāmatu jo augstu idejisko līmeni.

Latvijas valsts izdevniecība sagatavo un jau tuvākajā laikā izdos daudzus kapitaldarbus. Vēl šogad sagaidāmi vairāki sējumi Leņina Rakstu, vairāki sējumi Raina Kopotu rakstu, Andr. Upīša Kopotu rakstu 2. un 3. sējums, klasisko A. Ostrovska lugu izlase, I. Erenburga plašā romāna «Vētras» tulkojums, Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas valodas un literatūras institūta sagatavotā Heinr. Heines dzejas izlase. Jau šogad paredzēts izdot veselu virkni latviešu literatūras darbu arī krievu valodā, — starp tiem J. Raina «Pūt, vējņi!», «Zelta zirgu» un dzeju izlasi, Andr. Upīša «Zaļo zemi», Vīļa Lāča «Vētras» 1. daļu, Annas Sakses «Pret kalnu», Andr. Pumpura «Lāčplēši», latviešu dramaturģu darbus, dzeju krājumus.

Šiem tulkojumiem būs liela nozīme latviešu literatūras popularizēšanā citās padomju republikās. Nākamajā gadā, turpinot Leņina un Staļina Rakstu izdošanu, paredzēta arī Marksa un Engelsa darbu izlase divos sējumos, Engelsa Dabas dialektika, divi sējumi «Pilsonu kara vēstures», grāma-

tas par 1905. gadu un 1917. gadu Latvijā, līdz šim neizdotie Diplomatijas vēstures sējumi. Masu politiskajā literatūrā paredzētas grāmatu sērijas par stachanoviešu pieredzi, mūsu dzimtenes varoņiem un laureātiem. Līdztekus mācības grāmatām paredzēts paplašināt skolotājiem vajadzīgās metodiskās literatūras izdošanu.

Dailīliteratūrā turpinās iznākt Raina, Andr. Upīša, Birznieka-Upīša un R. Blaumaņa kopoti raksti, Izmašs V. Lāča Vētras 3. daļa un citas oriģināldailprozas grāmatas. No tulkojās literatūras iznāks M. Gorkija, Turgeņeva, Solochova un citi ievērojamākie padomju dailīliteratūras darbi. No rietumu literatūras paredzēts izdot Dreizeru, Aragonu, Sinkleru, Heini, Balzaku u. c.

Reizē ar grāmatu kvalitātes celšanu izdevniecībai jācinās par grāmatu pašizmaksas un līdz ar to cenas pazemināšanu, bet grāmatu izplatīšanas organizācijām — par to, lai padomju grāmatu sasniegtu lasītāju katrā, pat attālākajā mūsu republikas stūrī. Nedrīkst atkārtoties līdzšinējās nebūšanas, kad daudzos lauku pagastos lasītājs padomju grāmatas tikpat kā nevarēja iegādāties, kad nācās, lai iegādātos grāmatu, braukt «svētceļojumā» uz Rīgu, bet laukiem paredzētās grāmatas iestrēga nedaudzajos aprīņku pilsētu grāmatveikalos vai arī nebija tur atrodamas; nedrīkst turpināties daudzu grāmatirdzniecības darbinieku vienaldzīgā attieksme pret grāmatu izplatīšanu; nedrīkst turpināties stāvoklis, kad pār iznākušajām grāmatām pilsētu darba laudis informāciju guva tikai no veikalu skatlogiem, bet laukos nebija pat nekādas informācijas. Grāmatu dekadā laikā nodibinātais tuvais un tiešais sakars starp padomju grāmatu un padomju lasītāju neapmirstot turpināms un pastiprināms, — lai katrs strādnieks, darba zemnieks, darba inteliģents, skolu jaunatne katrā laikā, katrā vietā zinātu, kāda grāmata tiem pašlaik vajadzīga, un lai katra vajadzīgā grāmata būtu ātri sasniedzama.

Grāmatu dekada turpinās, bet grāmatu dekadās sasniegumi nedrīkst mūs apmierināt. Tie jāuzskata tikai par izejas posmu sistematiskai veicamajam darbam. Tautai vajag grāmatas, tauta mīl grāmatu. Dosim tautai grāmatas!

Mākslas mācības iestāžu darbinieku republikaniskā sanāksme

No visiem republikas novadiem Rīgā iebraukuši Mākslas lietu pārvaldes sistēmas mācības iestāžu pedagogi, direktori un mācības daļu vadītāji. Šeit — muziķi, gleznotāji, daļamācīnīcības meistari, Konservatorijas, Mākslas akadēmijas un republikas jaunākās augstskolas — Teatra institūta darbinieki.

Sanāksmī atklāja Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks Fr. Rokpelnis. Par pagājušā mācības gada rezultātiem un nākotnes uzdevumiem referēja Mākslas lietu pārvaldes mācības iestāžu daļas priekšnieks Zviedris. Diemžēl, viņa referāts nebija pietiekami konkrēts un pārāk maz apgaismoja republikas mākslas mācības iestāžu dzīvi. Trūka arī nepieciešamās kritikas un paškritikas.

Ar lielu interesi sanāksmes dalībnieki noklausījās Konservatorijas direktora vietnieka Muzalevska referātu par VK(b)P CK lēmumu par V. Muradeli operu «Lielā draudzība». Referāts pārlicināši raksturoja stāvokli ideoloģiskajos jautājumos un vērsa sanāksmes dalībnieku uzmanību uz cīņu pret formalismu un zemošanos Rietumu priekšā. Ar muzikāliem priekšnesumiem referātu ilustrēja nopelniem bagātais mākslinieks doc. Hermanis Brauns.

Daugavpils daļamācīnīcības vidus-

Debatēs par biedra Zviedra referātu LK(b)P CK propagandas un agitācijas daļas pārstāve Ziemeļe norādīja virkni nopietnu trūkumu līdzšinējā audzināšanas darbā, kuriem referāts bija pagājis garām. Viņa aizrādīja, ka pedagogi pārāk maz strādā, lai paceltu savu ideoloģisko zināšanu līmeni, atturas no sabiedriskā darba. Pat tie nenoliedzami pozitīvi sabiedriskā darba rezultāti, kurus deva vietējo padomju vēlēšanas un dziesmu svētki, netika pienācīgi nostiprināti un attīstīti. Runātāja kritizēja trūkumus Mākslas lietu pārvaldes darbā, sevišķi uzsvērot, ka tā nepietiekami izmanto pašas sagatavotos kadrus.

Daugavpils muzikas skolas direktors Lazdiņš runāja par mācības spēku un audzēkņu idejiski politisko audzināšanu. Viņš iepazīstināja klausītājus ar savu prakti cīņu saļu nodibināšanā ar vietējo sabiedrību. Biedrs Lazdiņš protestēja pret to, ka skolām piesūta nederīgas, formalistiskas mācību grāmatas.

Cēsu muzikas skolas direktora vietniece Melņikova savu runu veltīja cīņai pret formalismu audzināšanas darbā, aicināja būt modriem pret kapitalisma paliekām cilvēku apziņā.

Daugavpils daļamācīnīcības vidus-

RAKSTNIEKI GRĀMATU DEKADĀ

Plašu un apsvaicamu padomju grāmatas popularizēšanas darbu veikusi mūsu rakstnieki. Uzstājoties rūpnicās un uzņēmumos, kā arī Padomju Latvijas laukos, rakstnieki stāsta par padomju grāmatas nozīmi, popularizē izcilāko padomju rakstnieku darbus, iepazīstina iedzīvotājus ar savu daiļradi.

Pagājušajā nedēļā Jelgavas skolo-tāju konferencē uzstājās Valdis Lukss, Valija Brutāne un Edgars Damburs,

bet skolotāju konferencē Aizputē — Fricis Rokpelnis un Valdis Klivers. Džerbenieši satikās ar rakstniekiem Jāni Grantu, Jāni Grotu un Pēteri Silu. Tuvākajās dienās rakstnieku brigade izbrauks uz Kuldīgas apriņķi.

Daudzos Rīgas uzņēmumos uzstājās rakstnieki M. Bubenovs, Fr. Rokpelnis, J. Grotis, I. Lēmanis, E. Damburs, M. Rudzītis, A. Imermanis, P. Sils, Valdis Grēviņš un citi.

skolas pedagogs Ješins runāja par trūkumiem zīmēšanas pasniegšanā vidusskolās. Bieži vien šo disciplīnu māca cilvēki bez jebkādas specialās izglītības, tāpēc mācības norit pilnīgi aplami.

Debatēs vēl piedalījās prof. Kārklīnš (Konservatorija), Erglis (Rīgas daļamācīnīcības skola), Ozoliņš (Mākslas akadēmija), Sipolnieks (Rīgas muzikas vidusskola), Sveinīks (Jelgavas muzikas skola) u. c.

Kultūras darbs
REPUBLIKA

Aizvien kuplāks strādnieku un zemnieku skaits turpina ierasties Jēkabpils kultūras nama Rīkotajā padomju grāmatu izstādē, kur apskatei izkārtoti jaunākie izdevumi. Grafikas un vitrīnās uzskatāmi parādīts, ka Padomju Latvijas grāmatu krājumi jo dienas klūst kuplāki. Turpat darbojas arī grāmatu pārdošanas kiosks. Gandrīz katrs izstādes apmeklētājs tur iegādājas sev vairākas grāmatas.

Dzūkstes pagasta tautas nama dramatisks pulciņš, ko vada vietējā skolotāja b. Ulmane, ir viens no labākajiem Jelgavas apriņķi. Pagājušajā gadā vien pulciņš iestudējis 7 lugas un vien-cēlienus, tai skaitā — Grigula «Kā Garpēterus vēsturi taisīja», Brodeles «Upesliema pavasari», Raina «Pūt, vējņi!», Gorbatova «Tēvu jaunība» un Grigula «Mālu un porcelānu» (II un III ainu).

Oktohra sākumā rosīgais pulciņš izrādīs Gogola «Precības», bet Lielās Oktohra socialistiskās revolūcijas 31. gadadienai sagatavos Vanaga lugu «Saticšanās krastā».

Dž. Flečera „Savaldītāja savaldīšana“

LPSR Valsts Dailes teatrī

K. KĻAVA

Rūdolfis Kreicums Petručio lomā

Lilita Bērziņa Marijas lomā

Nobeidzot pagājušo sezonu, Valsts Dailes teatris iestudēja pazīstamā angļu dramaturga Džona Flečera komediju «Savaldītāja savaldīšana». Dž. Flečers ir Šekspira laika biedrs, dzīvojis no 1579. līdz 1625. gadam. Gluži pamatoti viņu uzskata par vienu no spilgtākajiem angļu renesanses laika dramatiķiem. Šajā laikā, blakus Šekspiram, angļu teātri bagātināja vesela virkne izcilu dramatiķu — Bens Džonsons, Heivuds, Dekers, Midltons, kuru darbi uz visiem laikiem iegājuši dramaturģijas vēsturē. Šo rakstnieku vidū redzama vieta arī Flečeram un Bomontam, kas lielu daļu savu darbu sacerējuši kopīgi. Jāatzīmē tikai, ka Flečera un Bomonta sacerēto lugu lielākajai daļai (kā kopīgi, tā atsevišķi rakstītajām) nebija tā progresīvā saturs, kas tik zīmīgs angļu renesanses dramaturģijas izcilākajiem sasniegumiem. Ideoloģiskajā cīņā starp augsto buržuāziju un trūdošo aristokrātiju Flečers centās nostāties aristokrātijas pusē. Viņš izsmēja pilsoņu tieksmes, un viņu sentimentālo didaktiku. Arvien pieaugošās šķiru cīņas iespiešanos dramaturģijā viņš mēģināja apiet ar panēmieniem, kas ļoti tuvi mūsdienu dekadences vadošajam principam — «mākslu mākslai». Tāpēc Flečera lugas gan mirdz ar spraigām situācijām, raitu darbību, spilgtu, sulīgu valodu, bet trūkst izcilināšanās raksturu būtībā, konfliktu cēloņu un sabiedriskajās problēmas. Šie trūkumi radušies ne tādēļ, ka Flečeram pietrūku talanta, bet gan tādēļ, ka viņš gluži apzinīgi nevēlējās saskatīt nenovēršamo sabiedrības attīstību, kas viņa nometnei — aristokrātiem un galmam — nesolīja nekā labu.

Taču būdams izcilis meistars un realists, viņš nevarēja pāiet garām tā laika sabiedriskās dzīves negācijām, tās spilgti neapgaismojis dažos savos darbos. Pie tām nedaudzajām Flečera lugām, kurās valda spilgtā progresīva doma, pieskaitāma nupat Dailes teatrī uzvestā komedija «Savaldītāja savaldīšana». un vēl jo vairāk «Spaniešu priesteris», kuru visā drīzumā rādīs Dramas teatris. Komedijas «Savaldītāja savaldīšana» galvenā tema ir sievietes cīņa par līdztiesību ar vīrieti. Lai gan šī cīņa noris tikai ģimenes plāksnē, tā tomēr ir neapstrīdama progresīva. Pat šodien kapitalistiskajā pasaulē sievietei vēl nav spējusi izcīnīt līdztiesību. 17. gadsimtā stāvoklis šai ziņā, protams, bija vēl bēdīgāks. Lugas galveno tēmu autors neceļas risināt dziļi un pārliecinoši rādot pretrastības, konfliktus un pārdzīvojumus. Nopietnā tema viņam kalpo galvenokārt interesantu un divainu situāciju radīšanai, spilgtu raksturu uzminēšanai un straujas darbības izveidošanai. Tāpēc pilnīgi pareizi rīkojušies lugas inscenētājs PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts Ed. Smilģis un režisore LPSR nopelniem bagātā māksliniece darbiniece Felicitā Ertne, uzmanības degpunktā koncentrējot uz raksturiem un darbību un nenodarbojoties ar lieku psiholoģēšanu, kuras autoram nemaz nav. (Šeit nemēģināsim debatēt par to, vai pati luga izvēle ir pareiza. Piezīmēsim tikai, ka klasiskajā dramaturģijā ir daudz lugu, ar komediju, kas krietni vien vērtīgākas par «Savaldītāja savaldīšanu».)

Darbība jaunajā inscenējumā patiešām rit spraigi un dinamiski. Piemēram, otrā cēliena finālā darbības dinamika sakāpināta tā, ka skatītāju gandrīz vai apžilbina. Bet tas ir tieši labi, jo temps šeit aizpilda to tukšumu, kurā, pārāk viegli pārslidot idejiskajam saturam, atstājies autors. Arī pārējā izrādes daļā pret darbības risinājumu un situāciju izkārtojumu nav nekas nopietns iebilstams. Otrs moments, uz ko izrādes gatavotāji gribējuši vērst patiešām uzmanību, ir raksturu veidojumi. Bet te sekmes jau ir mazākas. Gandrīz katrā raksturā ir ieskicētas spilgtas, interesantas līnijas, bet tās viscaur palikušas neizveidotas līdz galam.

Seit vaina dalāma starp inscenējuma vadītājiem un aktieriem. Nav šaubu — «iespēļojoties» izauģis un nobriedis arī raksturi, ja tikai aktieri neaizmirsīs, ka nekas nerodas pats no sevis. Vēl daudz jādodomā un jāstrādā, lai «Savaldītāja savaldīšana» tēlī kļūtu par sulīgiem, interesantiem raksturiem, īstiem komedijas tēliem.

Atjautīgi un uzņēmīgi cīnītāju par savu līdztiesību ģimenes dzīvē — Mariju tēlo LPSR tautas māksliniece, Staļina premijas laureate Lilita Bērziņa. Viņas spēle patiesa un dzirkstīga, un uz šo tēlu vismazāk var attiecināt iepriekš izteikto pārmetumu par raksturu negatīvību. Taču arī Marijas tēlam var prasīt vairāk svaigu, jaunu krāsu, kaut ko tādu, ko Lilita Bērziņa nebūtu jau agrāk parādījusi.

«Sievu frontes» štaba priekšnieci, asprātīgo un viltīgo Bianku ļoti vingri, plastiski un pārliecinoši notēlo Alma Ābele. Veiksmīga arī Vilma Lasmane Marijas jaunākās māsas, kautrās Livijas lomā. Vīspār jāsa, ka minētās trīs sievietes lomu tēlotājas ir šā inscenējuma stiprākā daļa. Šķiet, tas galvenokārt izskaidrojams ar to, ka šos personāžus pietiekami labi raksturo teksts, ko nekādā ziņā nevar teikt par vīriešu lomām, kurām teksts dod tikai mazu daļu tēla. Tas pārējais, kas vēl trūkst līdz pilnam tēlam jāatrod aktierim pašam. Vīriešu lomu tēlotājiem šis «deficīts posms» ir lielāks, tāpēc grūtāk pārvarams un arī vājāk pārvarēts.

Milzu temperaments, spēja atveidot straujas iekšējas eksplozijas vajadzīgs Petručio lomas tēlotājam. Rūdolfis Kreicums ir izrādījis pietiekami piemērotus šai patiešām grūtajai lomai. Vēl jāpārbauda lielāka izteiksmība pārdzīvojuma atklāšanā. Nozīmīgākā motivētā vajadzētu Petručio kļūšanu par krietnu cilvēku.

Viens no saistošākajiem tēliem izrādē ir LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece Lūija Smīta atveidotais nokavējušais milētājs un pretīgais sīkstulis Morozo. Tomēr tas, ko šoreiz aktieris parāda, ir daudz mazāk nekā mēs gaidījām no tik izcila raksturotāja. Kāds neapšaubāmi ir Lūijs Smīts. Morozo tēls, lai arī pašreizējā veidā ir daudzkrāsains un īpatnējs, uzskatāms tikai par iesāktu, vēl pilnībā nenobeigtu darbu. Ļoti interesanta, piemēram, ir runas intonācija šai lomā. Tomēr arī tā vēl nav nostrādāta līdz galam. Vecgāku un nevarīgāku jāveido arī Morozo gaitu.

Pareizs konturas Roulanda tēlam atradis Arturs Dimīters. Turpmākajā lomās veidošanas gaitā atliek rūpīgāk iepildīt ar krāsām šīs konturas. Dimītera tēlojumā visvairāk patīk veselīgais, patiesais skatuviskums, temperaments un dzīves prieks.

Evalds Valters zīmīgi tēlo Marijas un Livijas tēvu Petroniju, cenzdamies pasvītrot, cik komedijas teksts atļauj, šā sirgmaļvā patriarhālo pašapziņu, kas sasniegusi tādu apmērus, ka vairs nerēķinās pat ar bērnu laimi.

Petručio draugu Tranio un Sofokla lomas Kārlis Fabriks un Kārlis Adernieks veic teicami iekļaudamies izrādes straujajā ritmā. Kārlis Adernieka tēlojumā vajadzētu vairāk stingrības. No vislabākās puses savas raksturotāja spējas parāda Hermanis Vazdiks un Bernhards Izaks kalpu Zaka un Pedro lomās. Turpmākajās izrādēs šeit sagaidāms nevainojami pilnasinīgs izpildījums. Tuvu šim mērķim jau ir kā Vazdiks, tā Izaks. Zaka tekstam derētu novērtīt vienu otru nevajadzīgu piedauzību.

Arī pārējie dalībnieki krietni sekme izrādes izdošanai.

23 ainu parādīšanu 3 cēlienos lietpraktīgi atrisinājis dekorators Ģirts Vilks. Gribētos tikai, lai dekorācijas būtu mazliet masīvākas.

Izrādē ļoti iekļāvās Marģera Zariņa muzika. Orķestrim par labu nāktu kuplāks skanīgums.

Izcilu padomju dziedoņu viesizrādes

Valsts Operas un baleta teatrī

LPSR Valsts Operas un baleta teātra viesizrāžu cikla turpinājumā Rīgas darba laudim bija izdevība iepazīties ar PSRS Lielā Akademiskā teātra diviem solistiem — KPFSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku, Staļina premijas laureātu Sergeju Lemeševu un KPFSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku Anatoliju Orfjonovu.

A. Orfjonovs piedalījās divās viesizrādēs — Dž. Verdi operā «Rigoletto» hercoga lomā un P. Čaikovska operā «Jevgeņijs Onegins» Lenska lomā.

Viesis pieder pie padomju operdziedoņu jaunākās paaudzes. Pēc Maskavas muzikas tehnikuma beigšanas jaunais dziedonis iestājies Staņislavska vārdā nosauktajā teātrī, kur izcilu pedagogu (piemēram, slavenā krievu skatuves mākslas meistara K. Staņislavska) vadībā 10 gadu laikā ieguvis plašu profesionālu pieredzi. No 1942. gada A. Orfjonovs ir PSRS Lielā teātra solists, kur izpilda vadošās liriskā tenora partijas vairākās operās. Bez jau minētajām Lenska un hercoga partijām viņš dzied Alfredu Dž. Verdi operā «Traviata», Sinodales kņazu A. Rubinšteina operā «Demons», grafu Almavivu Dž. Rosini operā «Seviļas bārdzīnis» u. c.

A. Orfjonova lirisko tenoru raksturo sevišķi maigs, samtainš tembrs. Dziedonis brīvi pārvalda vokālās mākslas tehniskos paņēmienus. Viņa dziedājums visai bagāts muzikalām nokrāsām. Ar nianšu dažādību un kontrastiem viesis prata panākt ievērojamu izteiksmi savā muzikalajā priekšnesumā. Vislabāk dziedonim padevās liriskās piano vietas, turpretim spēcīgās forte vietas prasīja vairāk spožuma un dinamikas. Patika dziedoņa skaidrā dikcija un intonācija, kā arī smalkjutīgais priekšnesuma veids.

Liekas, ka A. Orfjonovs galveno vērību šobrīd veltījis lomu vokālajam veidojumam, kādēļ skatuviskie tēli iznāca ne visai pārliecinoši un raksturīgi. Sevišķi tas sakāms par hercoga lomas atveidojumu, kas prasīja vairāk pilnasinības, vieglprātības un divkosības. Labāk jau viesim izdevās iejusties Lenska lomā, ko mākslinieks veidoja smalkjutīgiem un atturīgiem izteiksmes līdzekļiem. Tomēr arī šai lomā gribētos redzēt vairāk iekšēja siltuma, naivitates 1. cēlienā un augstprātības, diženuma 2. cēlienā.

«Rigoletto» izrādē pārējās galvenajās lomās piedalījās LPSR tautas māksliniece, Staļina premijas laureate E. Pa-

kule un LPSR nopelniem bagātais skatuves mākslinieks A. Viļumanis.

E. Pakules dziedājums Džildas partijā iecināja par dziedones augsto vokāli muzikālo kulturu. Partijas vokālās grūtības māksliniece pārvarēja rotalīgi viegli un virtuozī. A. Viļumanis sniedza spilgtu, patiesa traģisma pilnu Rigoletto tēlu. Partijas vokālais veidojums bija viscaur izturēts un izteiksmīgs.

Sergejs Lemeševs

S. Lemeševs savu viesošanu Rīgā iesāka ar Lenska lomu, kas ir viena no iemīļotākajām lielā mākslinieka partijām un par kuras teicamāko interpretu viņš patlaban uzskatāms. Izcilais padomju dziedonis Rīgā viesojās pirmo reizi, tādēļ saprotama tā milzīgā publikas interese par viņa viesizrādēm, kas tika izpildītas pāris stundās.

Pieredzes bagātais un S. Lemeševa mākslas gaitas augstāko muzikālo izglītību S. Lemeševs ieguvis Maskavas konservatorijā, prof. Raiska klasē. Pirmo skatuves mākslu dziedonis apguvis Staņislavska studijā lielā krievu skatuves mākslas meistara K. Staņislavska vadībā. Vairāku gadu desmitu lai-

kā S. Lemeševs darbojies kā profesionāls operdziedātājs Sverdlovskā, Čarbinā, Tbilisi un no 1931. gada Maskavā, PSRS Lielajā teātrī. Līdzās operdziedātāja gaitām S. Lemeševs piedalās arī koncertos, kuros ievērojamu vietu ierada krievu tautas dziesmai. Izcilajam operdziedonim visai plašs repertuārs, no kura kā ievērojamākās lomas minamas: Romeo — Guno operā «Romeo un Julija», Dubrovskis — Napravņika tēda paša nosaukuma operā, Rudolfs («Bohēmā»), Džeralds («Lakmē»), hercogs («Rigoletto»), Alfreds («Traviatā»), Almaviva («Seviļas bārdzīnis») u. t. t. Par izcilielem sasniegumiem operas mākslā dziedonim piešķirta Staļina premija.

Pacilāti un augstā mākslinieciskā līmenī norisa S. Lemeševa pirmā viesizrāde. Līdz pēdējai iespējai pārpildītajā operas namā valdīja svētku noskaņa. Plašā skatītāju saime sasprindzināti sekoja izrādes gaitai un bija visai atsaucīga kā izcilā viesi, tā arī izrādes pārējo dalībnieku teicamajam mākslinieciskajam sniegtam.

S. Lemeševs parādīja kā vokāli, tā skatuviski pārliecinošu, līdz pilnībā izstrādātu Lenska tēlu. Izcilā māksliniece savdabīgs balss tembrs, dabiskā sirsnība un dzejiskais priekšnesums bija priekšnoteikumi, kas palīdzēja viesim sasniegt īstu Lenska paraugtēlu.

Lemeševa balss ar gaišo tembru un pietiekamo skanīgumu kā radīta Lenska liriskajai partijai. Dziedonis panācis pilnīgu saskaņu starp tehnisko balss pārvaldīšanu un emocionālo izteiksmi. Līdz pilnīgai izstrādāta partijas dramatiskā izteiksme, muzikālais fražējums.

Silti un glāstoši izskanēja I cēliena mīlestības pilnais ariozs. Iespaidīgs un izteiksmīgs bija II cēliena fināls skats. Izrādes kulmināciju viesis samēdza ar meistarīgi nodziedāto ariju divkautas skatā.

Sai izrādē kā Lemeševa partneri vadošajās partijās piedalījās LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece A. Viļumanis Jevgeņija Onegina lomā, nopelniem bagātā skatuves māksliniece V. Krampe — Tatjana, I. Jansone — Olga, nopelniem bagātā skatuves māksliniece A. Daškova — Gremins, H. Mikalajunas — Triķē, G. Pērkone — Larina, O. Blumberga — aukle.

Viesizrādes droši un muzikāli izteiksmīgi diriģēja KPFSR nopelniem bagātā mākslinieks M. Žukova. V. J.

Latvijas PSR Valsts Dramas teātra darbs jaunajā sezonā

A. VAIVARS, LPSR Valsts Dramas teātra direktors

Latvijas PSR Valsts Dramas teātra kolektīvs ir uzsācis 1948./49. gada sezonu. Teātra pagājušā gada darba posms bija pilns svarīgu notikumu. Pamatojoties uz PSRS Ministru Padomes lēmumu, teātrim pagājušā gada darbībā vajadzēja radikāli izmainīt ne tikai repertuāru, bet arī visu darba struktūru un metodes, lai varētu sākt dzīvot pilnasinīgu dzīvi. Pagājušās sezonas darbs vainagojās ar izcilām sekmēm: teātrim piešķīra Staļina premiju par Arvīda Grīguļa lugas «Māis un porcelāns» uzvedumu. Padomju Latvijas Valsts Dramas teātra salme tagad var lepoties ar septiņiem Staļina premijas laureātiem. Izcilā balva vēlreiz apliecināja, ka teātra kolektīvs ir atradis pareizo ceļu, pa kuru tam jāiet. Tagad, uzākot jaunu darba posmu, teātris ir nēmis to vērā un vēl ar jo lielāku apziņu un paškritiku strādā, lai vēl jo pilnīgāk izvērstu savas radošās iespējas. Sevišķi svarīga ir pareiza un pilnvērtīga repertuāra izvēle, kā arī pareiza mākslinieciskā un tehniskā personāla organizēšana, strādājot pie repertuāra, jo katram teātra kolektīva loceklim ir skaidrs, ka mūsu teātru apmeklētāju izpratne un prasības aug no dienas dienā. Socialistiskā realisma karogs ir mūsu darba devīze, kuru mēs neaizmirstam ne uz brīdi.

Līdz gada beigām Valsts Dramas teātra cienītāji iepazīsies ar šādām lugām.

27. augustā notika ievērojamā spanu klasika Lope de Vegas komedija «Suns uz siena kaudzes» pirmizrāde. Lugu iestudējis režisors Herberts Zommers. Vinam minētās inscenējums ir pirmais darbs pēc sešu mēnešu studijām, kurās viņš pavadīja Valsts teātra institūtā Maskavā. Lope de Vegas dramatiskā meistariība komedijā «Suns uz siena kaudzes» izvirza lugu par vienu no spilgtākajiem paraugiem klasiskās dramaturģijas literatūrā. Ļoti bieži autors

uz teātra skatuves ir bijis nesaprasts, kad minēto komediju rādīja kā vodevilu, neatrisinot tani isto saturu. Lugas režisors Herberts Zommers ar gleznotāju Laimdoni Grasmani jaunajā inscenējumā mēģinājuši uzvedumu padziļināt. Jaunajā inscenējumā piedalās: Staļina premijas laureate, LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece Liliija Erika, Olga Krūmiņa, Mirjama Štāle, Zenta Salna, Rūdolfis Baltisvilks, Viktors Gruziņš un citi.

Nākamā novitate, ar ko teātris iepazīstinās skatītājus, būs Staļina premijas laureata V. Romaševa luga «Varenais spēks». Autors dziļi pārliecinošos skatuves tēlos risina vienu no mūsu socialistiskās sabiedrības aktualākajām problēmām — padomju zinātnieku cīņu pret zemošanos Vakareiropas izkurtējus un reakcionārās kultūras priekšā. Lugas inscenēšana uzticēta režisoram LPSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam Zanim Katlapam un dekoratoram Voldemāram Valdmanim. Minēto lugu skatītājis redzēs uz Valsts Dramas teātra skatuves septembra mēneša beigās.

Galvenajās lomās iesaistīti: Staļina premijas laureate, LPSR tautas skatuves māksliniece Berta Rūmīniece, LPSR tautas skatuves mākslinieks Jānis Osis, LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece Olga Lejaskalne, LPSR nopelniem bagātā skatuves mākslinieks Edgars Zile, Staļina premijas laureāts Kārlis Klētnieks, Eņģeļa Ezēriņa, Visvaldis Silenieks, Voldemārs Švarcs u. c.

Interesants un svarīgs ir teātra tālākais darbs. Rakstniece Anna Brodele savā jaunāko darbu — lugu «Skolotājs Straume» ir veltījusi Valsts Dramas teātrim. Šo lugu esam uzņēmuši teātra repertuārā un parādīsim Lielās

Oktoobra socialistiskās revolūcijas 31. gadadienā. Autorei, strādājot kopā ar teātra kolektīvu, darbs ir pavirzījies tik tālu, ka režisora Staļina premijas laureata, LPSR nopelniem bagātā mākslas darbiniece Alfreda Amtmaņa-Briediņa vadībā jau tuvākajās dienās sāksies lugas iestudēšana. Luga autore risina Padomju Latvijas intelligences, skolotāju un visu darba cilvēku cīņu par jaunās komunistiskās sabiedrības radīšanu. Izmainās atvēršu cilvēku sociālās attiecības, viņu morāle un psiholoģija. Tā sabiedrības attīstības gaitā, Lēnina-Staļina mācības varenās elpas aizrauta, cilvēces labākā daļa tuvojas savam sapnim — komunistiskajai sabiedrībai. Lugas dekoratīvo ietēpu — vienkrāsīgo Padomju Latvijas lauku darba dzīves attēlojumu veidot uzticēts teātra dekoratoram Jānim Krontālam.

Novembra otrajā pusē kolektīvs iepazīstinās skatītājus ar Šekspira laika biedra ievērojamā angļu dramaturga Džona Flečera komediju «Spaniešu priesteris». Mūsu skatītājus pirmo reizi redzēs šo ievērojamo angļu dramaturģijas komediju, kurā autors asi zobojas par sakurtējušās Spanijas aristokrātiju un garīdzniecību, reizē izraisot varenu, brīvu, progresīvu domu, kas kā vadmotīvs vijas cauri visai lugai. Minēto komediju inscenēs teātra jaunā režisore Nora Katlape, kura sekmīgi veica savu darbu iepriekšējā inscenējumā — Isajeva un Galiča komedijā «Jūs izsauc Taimiras».

Staļina premijas laureate, LPSR nopelniem bagātā mākslas darbiniece Vera Baļuna gatavojas ļoti nopietnam un svarīgam inscenējumam š. g. decembra mēnesī, iestudējot ievērojamā krievu dramaturģijas meistara A. Ostrovska izcilo lugu «Līgava bez pūra». Luga savā vēstures gaitā ir nostāigājusi spožu, uzvarām vainagotu ceļu. Lielais krievu skatuves meistars Staņislavskis par šo Ostrovska darbu ir teicis, ka tas ir viens no labākajiem piemēriem, kas dod iespēju pārbaudīt teātra kolektīva mākslinieciskās gatavības līmeni. Nemot vērā vēl to, ka luga ir bijusi gandrīz visu labāko krievu teātru repertuārs, ir saprotams, cik svarīgs un pārbaudes pilns ir uzdevums, kas jāveic teātrim.

1948. gada nobeigumā teātris rādīs populārā amerikāņu rakstnieka Džeka Londona romāna «Mārtiņš Idens» dramatisējumu.

Kā redzams no iepriekš teiktā, Valsts Dramas teātra repertuārs 1948. gada tālākajā darba posmā ir daudzveidīgs un plašs. Tas prasīs no teātra salmes lielu un intensīvu darbu. Dzīli un pārliecinoši ir jārada visi skatuves tēli repertuāra daudzpusīgajā lugu sarakstā.

Ukrainu dzejnieks Genadijs Brežņevs

Raža

Kad lauki apžuvu,
Tad arājs art tos gāja,
Un sējējs graudus tur
Kā zeltu birdināja.

Tur lietus nolaidās,
Un diena gaiša kļuva,
Un drīzi iešalcās
Kā jūra zaļa druva.

Tur medus nolija,
Un slaidi stiebrī augs,
Tur pārpas mirdzēja
Kā sudrabs spožs uz lauka.

Un druva patelcās
Gan saulei, lietum, vējiem,
Gan čaklām darba rokām,
Gan soļiem ātriem, spējiem.

Un raža ienācās
Un simtkārt atmaksāja
Ij zemei, cilvēkiem,
Kas palīdzēt tai gāja.

Kad raža ienācās,
Tad lauks un druva
Par dziesmu spārnotu
No tīra zelta kļuva.
Atdzejojis Jānis Grots

UZ SUDRABA SPĀRNIEM

Kad mūsu milzīgais sudraba putns pa saulē mirdzošā mākoņu jūru tuvojas Uralam, man ieskanējās ausīs diženās krievu tautas lielā rakstnieka Čehova gaišredzīgie vārdi: „Jepisejas krastos dzīve sākās ar vaidiem, bet beigsies ar laimi, kādu pat sapnī mēs neesam redzējuši... Kāda pilnkanīga, gaiša un drosmīga dzīve ar laiku apmirdzēs šos krastus...”

Jā, patiesi, Jepisejas krastos, Sibīrijas taigās un stepēs dzīve sākās ar vaidiem. Tikai gadu simtenis aiztecēja vēstures jūrā no tā laika, kad pa šiem ceļiem, kas tagad apvij auglīgos kolchozu laukus, vāzām skanot, trimdā aizdzina dekabristu spītīgās kolonas. Viņi gāja pa Volgas stepēm, klausījās dziļu sāpju un nesalauzamas spēka pārpilnās strūdinieku dziesmas un kopā ar Puškinu ticēja, ka no dzirksteles, kas iesviesta carisma satruņējušās ēkas pamatos, aizdegies liesma.

Pēc gadu desmitiem dekabristu kolonnām sekoja Krievijas socialdemokrātiskās strādnieku partijas labākie un drosmīgākie pārstāvji — nākamie bolševiki. Jepisejas, Lenas un Obas varenās straumes šūpoja uz leju lielāivas ar šiem cilvēkiem, kuru domas, darbs un visa dzīve bija virzīta tikai uz vienu mērķi — atbrīvot Krievijas tautas no smagā carisma sloga, no kapitalistu verdzības.

Sibīrijas katorgas sūrā vientulība rūdīja šos cilvēces gara milzus un nākamos revolūcijas vadopus. So grūto trimdinieku ceļu izstaigāja Lenins un Staļins, Kirovs, Ordžonikidze, Dzeržinskis un simtiem citu bolševiku partijas slaveno dēlu.

Bet Jepisejas krastos arvien vēl atskanēja apspiestās tautas un izdzīto trimdinieku vaidi un lāsti. Lenas zelta raktuvēs vēl pacēlās ārzemju imperialistu padevīgo kalpu šautenju stobri pret izmocīto, nomākto un neapbrūnoto strādnieku krūtim. Tikai Oktobra revolūcijas varenās vētras, kas uz visiem laikiem salauza cariskās patvaldības un kapitalistu netaisno iekārtu, atnesa arī Sibīrijas plašumos jaunu, laimīgu un pilnkanīgu dzīvi.

Pa kādreizējo trimdinieku pedām Sibīrijas taigās un stepēs devās jaunā laikmēta, socialistiskā laikmēta brīvais cilvēks, drosmīgais komunisma cēlētājs, kura vārdu ģenitālais Gorkijs mājēja rakstīt ar lielo burtu. Viņa priekšā atvērs tumsāis zemes klēpis, kas miljoniem gadu bija slēpis neredzētus dārgumus un bagātības. Aklajās taigās iespīdēja spožā padomju saule. Stepēs sāka šalkt kolchoznieku bagātās druvas. Pie kalnu mugurām izauga šahtas un jaunas pilsētas. Tālā Sibīrija modās jaunai un laimīgai dzīvei.

Zem varenā sudraba putna plaši izplestajiem spārnīem pašķiras spīdīgās mākoņu pūkas. Galvu reibina zilās dūmakās titie Krievzemes plašumi. Skaļmīgu skatu pasviež ezeri, kas dzirdrajos vilpos šūpo garkaklāinās dzērves un staltos galbjus. Upes kā rotājamās satinas vijīgos likumos, pāsniedz veidzi acim neapveramiem un auglīgiem kolchozu laukiem, un atdod savus ūdeņus māmuliņai Volgai.

Un, lūk, tur viņa plīst, šī lepna Krievzemes skaistule, vilpos šūpodama kuģus ar sarkanām karogiem mastos. No Maskavas, no sirmā Kremļa un mīļotā Staļina viņa aiznes sveicienu varonpilsētai Stalingradai, kuras vārdu ar godbīžību piemin visas pasaules prog-

MAZAS PIEZĪMES PAR LIELO SIBĪRIJU

ZANIS GRĪVA

resīvā cilvēce. Lepna tu vari būt, drīzā Krievzeme, par Stalingradas varoņu cilti, kas pasauli izglāba no hitlerisma brūnās sērgas.

Ar katru mirkli tālāk un tālāk mūs aiznes varenais gaisa milzis. Padomju tehnika uzvarējusi agrāk nepārvaramos attālumus, nepārejamās Sibīrijas plašumus. Sodien tie ir tuvi un nedaudzās stundās sasniedzami. Veco pasaku par septiņjūdžu zābakiem pārspējusi padomju dzīves intensība.

No aerodromu asfalta ceļiem ik mirkli paceļas slaveno padomju lidonu gaisa putni. No mājīgās Rīgas Jūrmalas, ar Latvijas saules brūno iedegumu sejā te mājup atgriežas Altaja kolchoznieks, Kuzbasa kalnraicis un Novosibirskas mašīnbūves milzeņa stachanovietis. Te brauc kalnu un ceļu inženieri, socialistiskā darba varoņi, studenti praktikanti, aviānieki, rakstnieki un mākslinieki, bolševiku partijas un padomju valdības pārstāvji. Pasta lidmašīnas uz visām debespusēm ik dienas izvadā Maskavas vēstules un laikrakstus. Vladivostokas, Krasnojarskas, Tomskas, Omskas un Barnaulas darba laudis tos tagad lasa vienā laikā ar rīdziniekiem.

Agrāk Sibīrija bija grūti sasniedzama, mežonīga, kulturai un attīstībai atpalicusi zeme. Šim vecajam jēdzienam padomju iekārta uz visiem laikiem pārvilkusi svitru. Plašajā padomju zemē šodien vairs nav nesasniedzamu un aizmarstu nomaju.

Jaunā, Padomju Sibīrija mums kļuvusi mīļa un tuva kā ikviens Padomju zemes stūritis. Tā pārvērtusies par vienu no lielākajām padomju zemes spēka, slavas un varenības kalvēm. Kas redzējis padomju Sibīriju, tas isti un drīzi sapratīs, ka patiesībā Otrā fronte, kas Tēvijas karā palīdzēja Padomju Armijai notriekt ienīsto ienaidnieku ceļos, sākās Urālos un stiepās līdz Sibīrijas gigantiskajām rūpnīcām un Altaja novada bagātājam maizes klētij. Sabiedroto «trīcieni» Lībijas tukšnesī, Itālijas kalnos un Normandijas līdzenumā nebija nekas vairāk kā cēlsirdīgi adatas dūrieni nāvīgi ievainotā nezvēra biežajā ādā...

Aiztecējušas sešas stundas, kopš acīm izgaiss Kremļa zvaigžņu sarkanais rubina spīdums, bet priekšā jau atveras plašie Obas līči un varenās nākotnes pilsētas — Novosibirskas baltās celtnes un milzīgo fabriku korpusi. Lidmašīna viegli pieskaras gludajam asfalta ceļam. Pretim smaida sūrā darbā rūdīto sibiriešu sejas. Sirdi auklē sajūta, ka tu neesi svešā zemē, bet savā dzimtenē, kur tev visas durvis ir atvērtas un ikviens draudzīgi pastiepi pretim roku. Tā ir padomju cilvēka, savas plašās un varenās zemes saimnieka brīnišķā sajūta. Kuru pazīst tikai mūsu brīvais un laimīgais socialistiskās lielvalsts pilsoņi.

STAĻINA PIECGADU PILSĒTAS

Tani vietā, kur Obas upi šķērso Sibīrijas dzelzceļš, pirms piecdesmit četriem gadiem izauga mazs, vieglajās krasta smiltīs un taigā iegrimis ciems — Novonikolajevska. Drīz tas kļuva par Rietumsibīrijas tirdzniecības un transporta centru, kas kā nepiepildāms sūklis uzsūca šā milzīgā apgabala bagātības un piebēra ar žvadošu zeltu cariskās Krievijas tirgotāju un ārzemju imperialistu kabatas.

— Obas piekrastes mazais ciems pamazām auga un attīstījās. 1903. gada rudenī, ar cara rīkojumu, Novonikolajevsku pārvērs par pilsētu. Oktobra revolūcijas laikā te jau ir 69 tūkstoši iedzīvotāju. Bet jaunā pilsēta ar mazaizām, gandrīz līdz jumtam zemē iegrimušajām koka mājām paliek arvien vēl tikai Rietumsibīrijas tirdzniecības un transporta centrs. Bet tad nāca gadī, kas visu padomju zemes dzīvi ievirzīja jaunās slīdes.

Novonikolajevska kļuva par Novosibirsku. Mazā tirdzniecības un transporta pilsētiņa nedaudzos gados izauga par lielo Staļina piecgadu rūpniecības gigantu. Šim vienam no mūsu dzimtenes lielākajām rūpniecības centriem jau nesatricināmus pamatus lika pirmā piecgade, kad izauga milzīgais Urālu-Kuzņeckas kombināts. Urāla rūdas Novosibirskā satikās ar Kuzņeckas ogļiem. Obas krastos sāka celties gigantiskas fabrikas, kuras ielēca strādnieku socialistisko pilsetiņu gaisās un varenās celtnes.

Lielā Staļina kara gados Novosibirskas rūpniecība izauga desmit reizes! Šī Rietumsibīrijas pilsēta dažos gados kļuva par vienu no lielākajām mašīnu būvniecības centriem pasaulē. Staļina piecgades izaugušo milzīgo pilsētu no visām pusēm zelta greznenē ieslēdz auglīgās kolchozu druvas, bet no dienvidiem uz ziemeļiem kā zila josta

aizlokās mūsu zemes garākā upe — Obā.

Tik drosmīgu garu, plašu vērienu un neiedomājami straujus celtniecības tempus mēs neatradīsim nekur citur pasaulē. Pilsētas ceļas un paplašinās nevis ar gadiem, bet ar dienām šā vārda vispatiesākajā nozīmē. Ne brīdi te nejut miera un atpūtas. No agra rīta līdz vēlam vakaram un cauri pusnaktis tumsai skan sirenas, dodas vilcieni ar jēlvielām un gatavo produkciju, skan darba galdi un klauzdz celtnieku veserī. Starp strādnieku pilsetiņu baltajiem ēku blokiem, zilus benzīna dūmus gaisā svezdami, ruc automatiskie lieto račēji. Pilsētas ēku un rūpniecību celtniecība ar seviem straujajiem tempiem tālu pāraugusi ielu un satiksmes izbūvi. Ielu būvniecību stiprā mērā traucē arī pilsētas milzīgie plašumi.

Lielākais, Kirova vārdā nosauktais pilsētas rajons izaudzis tikai Tēvijas kara gados vairāk nekā desmit kilometrus no pilsētas centra. Šis rajons jau pats par sevi ir milzīga pilsēta ar strādnieku dzīvojamu ēku modernajām celtnēm, zaļos dārzos ieskautiem baltiem kotedžiem un metalurģisko, lauksaimniecības mašīnu, smago darba gadu būvniecības un citām lielākajām fabrikām. Šī nav parastā, ilgā un grūtā pilsētas piedzimšana, kā to mēs redzam veco pilsētu vēsturēs. Tas ir padomju laikmeta Fenikss, kas te pacēlies uz sausās stepes, lai kalpotu mūsu lielās zemes brālīgās tautas saimes laimīgai nākotnei.

Latvijas vasara

Edgars Damburs

1
Padomju vasara košā — vārpu vainagu galvā,
Brūna saulē un vējos — palēnām nokāpj no kalna,
Dzimtenes ezeru zilgums atspīd rāmajā skatā,
Nīrbot aizspurdz pa priekšu cīruļš — dziedonis līksmais.
Atmirz Kurzemes pļavas, Lielupes krastu greznumus.
Vilni kā vīzozu kaiju upe past pret zilgmī,
Paspīd kā kristala graudā ainavas atainas jaukā —
Pakalns un drūva, gar maļu bērzu lapotni sulīgs,
Pļāvējs rudzlauka malā, meitene grābekli rokā,
Steidzas pa taku tā aši talkā kolchoza laudim.

2
Kāds ūdeņiem ir šorīt zaigums!
Tur saliets jūlijdienas maigums.
Virš dzelmes līdz ar rīta ausu
Ver baltā puķē mazo kausu,
Un smaržo vārā zieda maigums.
Gar krastu vilciens trauc uz Sloku,
Mazs pionieris māj ar roku,
Sirms vectēvs viņam smaida blakus.
Bet vilciens, mijot sliežu takus,
Drīz pazūd, liecot slaidu loku.

3
Peld laiva prom gar mēldru biežokni uz leju.
Slīd garām ciems un norā govju pulks.

Kā tiktos Krastā kāpt un patīkt brīdi leju,
Kur govju lapotņos guļ spožās dienas spoļos.
Ar laudim runāties, kas laurās cēns ara
Un žogus nojauca, lai šalktu kopu lauks.
Pār veco ciematu pēc baigu pilnā kara
Nu rīta zvaigžņu dzidrumus laistās jauks.
Pulks ciema meiteņu pie laipām skalo veju,
Pa vidū kāda iesāk dainu vīt:
Tā dzied par arāju, kas aizjāja pa ceļu
To sētu lūkoties, kur viņa mīļā mīt.

Brauc saule uguns ratos pašā debes vidū,
Karsts dienas vidus zaļo zemi sedz.
Vien jaukā dziesma traucas zilgmē Hdu
Kā putns augstumā, no kura jūru redz.
Pa ceļu ojauno, ko aplāj sirmie oši,
No druvas rudzu vezumi uz ščūņiem kust.
Balts kviešu lauks met saulē vilni košu,
Kur vēja rotaļa līdz rietam neapklust.
Pret zilu kalngalu trauc mūsu dzīve žigla —
Mums vienas vārpa vietā trijas san.
Vai twicei kaist, vai raso rēna migla,
Atzienu līksmāk darbā solis skan.

INDRIKIS LĒMANIS

Vilciens skrēja sprauslodams un svīlpdams, riteņi klauzdzēja ātrā rītmā, vagonos, kurā mūs veda, sliežu likumos strauji savērās uz vieniem sāniem, pievirzīdams Zaļkalna plecu tuvāk manam plecam. Nu mēs sēdējām, pašā vagona stūrī iespīdušies, un vēramies pa logu laukā.

Laukā bija vēls un skumjš rudens. Mūsu skatam pazibēja koki, kuriem salnas un salnie vēji bija nobrāzīti visas lapas, apsarmojuši telefona stabi, salijūši, apmelnējuši labības stabi un māju pelēkie jumti ar sarkanām skursteņiem, no kuriem kūpēja tievas dūmu strūkļas.

Sur tur pelēko baronu kalpi ara vēl papuves. Plašajos laukos dzelzceļa stīgas tuvumā es bieži ieraudzīju zirgu pāri, kas vilka arku, bet aiz arkla gāja kalps, pelēks, rupjā pusvadmalas svārkā, salāpītās nātnās biksēs, izbalotāju, caurumotu cepuri galvā. Kalpa plaukstas turēja arkla rokturus, un es zināju, ka šis plauksts, budžiem verzojot, bija kļuvušas tikpat cietas kā paši rokturi un pirksti līki un aprepējuši kā saknes kokiem mežā.

Vējš dzina baltus dūmu mākoņus no lokomotives skursteņa šurp. Brīžiem tie aizklāja vagona logu, un tad citu nēko vairs neredzēja kā tikai netīro rūti, pār kuru tecēja smalkā rudens lietūs lāses. Bet kad dūmu mākonis, vēja plosīts, izīra un vilciens piestāja kādā stacijā, es atkal ieraudzīju kādu kalpu, kas ara tepat dzelzceļa malā.

Tas bija jau vecāks vīrs, paliku mu-

guru, vāju iedzeltenu seju, iesirmām ūšām.

Apturējis zirgu, viņš skatījās tieši mūsu logā, it kā zinādams, kas mēs esam un kurp mūs ved. Man šķita, viņš ilgi ilgi pavādīja mūs ar savu skatu, kad vilciens atkal sāka ripot.

„Tas izskatījās kā tavs tēvs,” Zaļkalns pačukstēja.

Es pavēru lūpas, lai apstiprinātu sacīto, bet vecākais policists tai pašā brīdī iegrunda man dūri sānos, un vārdi par tēvu palika manā sirdī neizsacīti.

Policists nu ilgi nevarēja nomierināties. Nīkni mūs abus izlamājis un piedraudējis ar smagā, melnā revolvera spalvu, ja vēlreiz sarunāsimies, viņš, līkās, gudroja, ko darīt, lai mēs nevarētu ne tikai sarunāties, bet arī saskatīties.

Un beidzot bija atrisinājies šo svarīgo jautājumu. Pasauca otru policistu, kas sēdēja pretējā solā un snauda, lika tam novietoties starp mani un Zaļkalnu, bet pats nosēdās pie loga, sāniski, ar muguru aizklādams rūti.

Jā, nu es vairs neredzēju ne Zaļkalna seju, ne arī kalpus rudeniņajos laukos, kas kopa pelēko baronu zemi un krāja bagātību viņu klēfīs...

Es redzēju tikai abu policistu sejas, viņu apģērbu un zābakus. Abiem viņiem bija zaļas drēbes, platās siksnas ap vidu, misiņa pogu rinda uz krūtīm un vienam īsi zābaki ar atļukušiem stībiem, otram garī un ap lieliem apspīlēti. Un zābaku stulmi jau arī gandrīz bija tā vienīgā pazīme, kas tos atšķīra vienu no otra. Jā, patiesām. Sejas tiem abiem izskatījās vienādi trū-

las, tuklas un piesarkušas, un viņu mutes oda pēc degvīna. Un skatījās viņi abi uz mums vienādi nīknam, iekaisušām acīm, līkdami nojaust, ka tūlīt pieklaus, tikko mēs čukstēsim vēl vārdu.

Vilciens skrēja ātrāk, arvien ātrāk. Līkās, steidzas tas drīzāk novest mūs galā, ievirzīt vēl vairāk lielajā ciņas ceļā, lai tad nu mēs visu redzētu, izjustu un pārciestu un kļūtu gudrāki un cietāki, nekā bijām vakar un esam šodien.

Nu arvien biežāk un neatlaidīgāk bija jādomā par to, kas mūs sagaida. Protams, šī doma mani nebaidīja, bet es zināju, nebauda tā arī Zaļkalnu, bet drūma un nopietna viņa tomēr bija. Un arī skaidra, jā, pavisam skaidra: no stacijas pa ielas vidu, pa pelēko akmeņus bruģi uz Alberta ielu, uz darba lauzu Golgatu. Šo ceļu Latvijā zināja katrs strādnieks, katrs strādnieka māte, sirmgalvji un pat bērni, jo tūkstoši un atkal tūkstoši pa to bija gājuši.

Un arī Klaidonis un Ziemciete par šo ceļu mums meža sapulcēs daudz reizes bija stāstījuši. Vēl vairāk. Kā ejams šis ceļš, viņi bija rādījuši ar savu dzīvi, ar izturību un spēku. Tā bija liela un noderīga mācība. Tā mums ļāva tagad noderēja. Tikai vajadzēja vēl un vēlreiz visu pārdomāt, atcerēties, iegaumēt, visu iekalt prātā un sirdī. Šīs mācības pamatā bija viens likums, kas izšķīra paša, pagrīdes organizācijas un citu biedru likteni. Šis likums skanēja — nenodod biedrus, nesaki neko par savu slepeno pulciņu, noliedz visu, visu, ja špiķi prasa par sarkanajiem karogiem, par lapīņām, par meža sapulcēm!

Blakus šim pamatlīkumam es atcerējos vēl citus sīkākus, bet tomēr svarīgus norādījumus. Par tiem bieži bija runājuši Ziemciete, nākot no meža sapulcēm un skatoties mani ar savām gaišajām zilajām acīm. — Mazāk runā, pēc iespējas mazāk runā, — tāds bija viņas padoms. — Visu sacīto labi pār-

domā un apsver, nesaki nevienu nepārdomātu vārdu! Netici špiķu solījumiem un meliem, kuri dažreiz var izlīkties gluži vilinoši! Netici, ja špiķis saka — biedrs jau atzinies un visu izstāstījis! Nekad netici špiķim!

Bet tā domājot un veidojot sevi cietāku un cietāku ar ciņas biedru pamācībām un padomiem, es sāpīgi izjutu vienu lietu, proti, to, ka mēs ar Zaļkalnu nevarējām sarunāties. Jā, tas bija ļoti sāpīgi!

Lūk, mums vajadzēja pārrunāt un saskaņot daudzus jautājumus, kopīgi nospriest, kā un ko atbildēt špiķiem, kad pratinās, bet mēs to nevarējām, jo policisti mūs nepārtraukti vēroja. Tikai uzmanīgi solā sakustēdamies un mazliet uz priekšu sasīļējies, es ar pūlēm varēju ieskatīties Zaļkalna sejā.

Tā bija iepelēka un nopietna. Lūpas spītīgi sakniebtas, uzacis uzrautas un acis, kaut gan skatījās vagona sienā, tomēr droši vien redzēja kādu ainu no bijušajām eņu dienām. Vārbut viņš atcerējās mūsu pirmo slepeno sapulci mazā namiņa jumta istabīņā Aucē, Miera ielā, Vārbut. No šīs sapulces līdz tagadējām braucienam bija ne visai ilgs laiks aiztecējis, bet tas bija strauji un labi dzīvots.

Es pavēros vēlreiz Zaļkalnam sejā. Uzmanīgi, šoreiz ļoti uzmanīgi, jo man šķita, policists tagad sevišķi cītīgi vēro un uzlīcis jau roku revolvera spalām. Zaļkalns tikpat uzmanīgi pavērās pretim. Mūsu skati sastapās. Īsu, pavisam īsu brīdi, bet man pietika. Man nebija šaubu, arī viņš atceras Klaidona un Ziemcietes mācības un ir sagatavojies izturēt līdz galam.

Vilciens skrēja arvien varenākā steigā. Un manas domas, karstas un satrauktas, traucēja vēl ātrāk. Kur gan es tikai nebiju, ko nepārskatīju un neredzēju! Tur stāvēja tēvs, māte un Ausma kā tāda tāla, augusta kalna galā, un es nevarēju ne ar viņiem sarunāties, ne labi saskatīt viņu sejas. Tur nāca pa ielas pašu vidu un atkal aizgāja vienmērīgiem, smagiem soļiem Kleina fab-

Un visai kustinošākais ir tas, ka visā šajā gigantiskajā celtniecības frontē kopā ar veco paaudzi solo jaunatne — drošā, gudrā un darbīgā padomju jaunatne. Tūksneši uziedz zem viņas soļiem, un stepēs izplaukst nepārredzamā kviešu lauki. Kā uz burvja mājienu izaug fabrikas, kuru gaišajos korpusos sarežģītās mašīnas pakļaujas šā mūsu zemes jaunā saimnieka gribai.

Tālajā stepju pilsētā Rubcovkā, uz plašās asfaltētās ielas starp Altaja traktoru rūpniecību un jaunās socialistiskās pilsētiņas baltajām celtnēm es redzēju darba uzvalkā tērtu zēnu. Viņā rokā viņš nesa grāmatu, bet otrā — lepno un valdonīgo stepes ērgli. Plēšīgais putns mēģināja atrāist spārnus, bet velti. Paceltu galvu un mirdzošām acīm zēns aizgāja pa saules apmirdzēto ielu, kur visapkārt jau spēcīgi izdabā nākotnes socialistiskās pilsētas varenās konturas.

Kāda brīnišķīga alegoriska ainava! Mežonīgā daba pakļaujas padomju zemes jaunā saimnieka gudrībai, drosmei un gribai. Pat lepna gaisa karalis kļūvis nevarīgs viņa priekšā.

Laimīga tu esi, jaunā paaudze, kas piedzimis Staļina Konstitūcijas saulē! Jau šūpuli tu saņēmusi viedrīgākas dāvanas, kādas vien cilvēkam var būt — tiesību uz izglītību un darbu. Bet zināšanas un darbs padomju iekārtā rada brīnumus. Tās ir tās divas burvju sviras, ar kurām var pasauli apgriezti otrādi.

Šādas domas neatvairāmi nāk prātā ikvienam, kas iepazīnis ar padomju Sibīriju un tās cilvēkiem.

1948. gada augustā
Sibīrijā, Altaja novadā

rikas strādnieki, un pa priekšu viņiem soļoja māte ar raudošu bērnu uz rokas. Tur pavidēja manas agrās bērniņas dienas ar mašinām un sudmalīņām upītē. Tur beidzot arī jaunais gaišais padomju laiks Bldienes skolā.

Bldienes skola! Kā lai tā neatnāktu šai brīdī pie manis! Viņa stāvēja pakalnā, ceļa malā, liepu un ozolu zaru apēnota. Tās logi bija spožas gaismas pielieti, un, skatoties tur, man acis apžilbā.

Jā, tā bija elektriskā gaisma, lielā baltā gaisma, kuru šai skolai deva padomju vara. Un staigājot pa šīs gaismas apspīdēto veco klasi, pa ēdamtelpu ar sarkano ķieģeļu klonu un gulamistabā starp gultīņu rindām, es vispirms atcerējos manus mīļos draugus — skolotāju Ozollapu, Imsi, Lielgalvi, Bulbūnu, Smitu un veco krievu Egli. Kur tagad viņi? Vai kādreiz vēl dzīves ceļos tos sastapsu?

Jautājums palika neatbildēts. Manas domas steidzās tālāk. Es atcerējos daudzus skaistus brīžus no padomju skolas dzīves, un tie mani spēcīgāji šai brīdī. Lūk, tur viņas jaukā, trauksmes pilnās dienas, kad vācu freilenes no skolas bija prom, bet jaunais skolotājs vēl nebija nācis. Mēs, skolas zēni un meitenes, skraidām pa ceļu un gaidām, gaidām. Bet tad mēs uzzinām, ka pie Bldienes muizās kalpi ceļ godu vērtus sarkanajiem strēlniekiem. Nu mēs vienā mirklī esam tur. Drīz goda vērti ir gatavi. Liels sarkans karogs plīvo virs tiem. Sarkanā karogu mēs visi redzam pirmo reizi, mēs skatām to klusēdami, kā kaimu brīnumu.

Tad mēs kopā ar muizās kalpiem gaidām tos, kuriem goda vērti bija celti. Ilgi jāgaida, ilgi ilgi, bet beidzot mēs sagaidām. Pakalnā uzjāja trīs jālnieki lielās brūnos zirgos. Vējā plīvoja jātnieku pelēko mēteļu stūri, un tam, kurš jāja vidū, gaisa matu sproga bija redzama kreisajā pusē pie deniņiem.

Un beidzot es atcerējos vissvarīgāko — pirmo stundu padomju skolā, kad

(Nobeigums 5. lappusē)

PADOMJU DZIMTENĒ

LAUKSAIMNIECĪBA TĀLAJOS ZIEMEĻOS

Kādreiz uzskatīja, ka mūsu Dzimtenes ziemeļu novados, zemās temperatūras dēļ, nav iespējama kultūraugu norma attīstība.

Bet padomju cilvēks šo jautājumu atrisināja citādi. Ja ārzemēs domā tikai par šodien, ar mazākiem kapitāla ieguldījumiem mēģina izspiest lielāku peļņu, izšķērdīgi izpūsta auglīgo zemi, tad padomju cilvēks ne tikvien cenšas saglabāt to, kas ir, bet, negaidot no dabas dāvanas, padara par auglīgiem arī tos novodus, kur no pirmā skatiena nekas dzīvs nevar attīstīties. Un Eichfelds bija viens no tiem, kas palīdzēja ieviest zemkopību tieši šādos novados Tāļajos ziemeļos. Pārverst zemi par augsni — nozīmē panāk, lai tā kļūtu piemērota dzīvā organismam attīstībai. Ar veselu virkni agrotehnisko pasākumu, kuru vidū svarīgu vietu ieņēma bagātīga mēslošana, Eichfelds to panāca.

Tagad Tāļajos ziemeļos lauksaimniecība vairs nav nekas neparasts. Šeit ir daudz gaismas, jo vasarā dienas ilgums šeit visgarākais — saule vēselām dienāktīm nenoriet. Tagad pavisam parasta šeit kļūvis 200—300 centneru liela kartupeļu raža no hektāra, bet vietām iegūst pat 400 centneru. Līdz ar to Tāļajos ziemeļos gandrīz pilnīgi izskauti saslimšanas gadījumi ar skorbutu, un padomju cilvēks pašlaik kā saimnieks izmanto visas tās bagātības, kuras daudzus gadus uzskatīja par nepieejamām.

PIRMAJĀ UN CETURTAJĀ PIEGĀDE

Nesen Kārļa Lībknechta vārdā nosauktās metalurģiskās rūpnīcas celtnieku kolektīvs ziņoja biedram Staļinam, ka stāties darbā cauruļu velmēšanas stāvs, kas mūsu naftas rūpniecības vajadzībām gatavo bezsvēces caurules. Kopā ar šo stāvu stājusies ierindā enerģētiskās un daudzas citas iekārtas.

Daži skatīti raksturo, cik lielu darbu veikusi rūpnīcas celtnieki. Celtniecībā izmantots ap 150 tūkstoš tonnu būvgružu, 20 tūkstoš kubikmetru betona un dzelzsbetona, 5000 tonnu metalisko konstrukciju, 55 kilometri dažādu cauruļu, izvilkti 217 kilometru kabeļu un citu vadu, nodots ekspluatācijai 3700 kvadrātmētru dzīvojamās platības.

Bet pārliecinošāk par šiem skaitļiem runā salīdzinājums starp šim darbam patērēto darbu pirmajā un šai piegādē. Toreiz šo cauruļu velmēšanas ceču cēla trīs gadus. Atjaunotais cechs ir par 20.000 kvadrātmētriem lielāks nekā pirms kara, kaut arī to uzcelta tikai deviņos mēnešos.

Kur slēpjas šo panākumu ķīla? Un jāsaka, ka lielā sasnieguma pamatā likta ne tikai darba sajūsmas, jo toreiz arī tās netrūka. Svarīgākais ir tas, ka tagad mūsu rūpnīcas ceļ cilvēki ar milzīgu pieredzi, prasmi izmantojot tos lieliskos mehānismus, ar kuriem mūsu

celtniecību apgādā modernā tehnika. Pavisam citāda kļūvis arī darba organizācija. Kādreiz bija parasts, ka betonētāji gaida, kamēr pabeigti zemes darbi, bet montētājiem un elektrīķiem nav darba, kamēr nav uzcelti visi pamati.

Tagad visi darbi risinās vienlaikus. Kamēr vienā iecirknī vēl turpinās zemes darbi, tur, kur tie jau pabeigti, strādā betonētāji, bet vēl agrāk iesāktajos iecirkņos jau montējamās mašīnas.

Šādas darba metodes pa spēkam tikai pieredzes bagātiem celtniekiem. Bet tādu mūsu zemē tagad daudz.

Ne tikai augstākā mechanizācijas pakāpe, bet arī padomju strādnieku, tehniķu un inženieru arvien augošā prasme un pieredze nodrošina svarīgāko un sarežģītāko rūpniecības atjaunošanu tempus, kurus ārzemēs uzskata par fantastiskiem.

MAZĀS AVIACIJAS SASNIEGUMU SKATE

Augstā netālu no Maskavas sākās mazās aviācijas — tā sauc mūsu zemē aviomodelistus — sasniegumu skate.

Bieži vien aviomodelistu uzskata par bērnu spēli, ar ko nopietniem cilvēkiem nevar būt nekā kopēja. Par šī uzskata maldīgumu liecina kaut vai to slaveno lidotāju un aviokonstruktoru darbs, kas savu ceļu aviācijā iesāka tieši ar šo «bērnu spēli».

«No modeļa uz planieri, no planiera uz lidmašīnu» — šis lozungs kļuvis par ceļa rādītāju jaunatnei, kas par savu nākamās darbības lauku izvēlējies aviāciju.

Mūsu zemē aviomodelismam ir garāka vēsture nekā pašai aviācijai. Jau ģenlālis krievu zinātnieks Lomonosovs 1754. gadā «izdarīja mašīnas izmēģinājumu, kas, ceļoties augšup, varētu pacelt sev līdz mazu termometru, lai uzzinātu siltuma gradus augstumā».

Ari Mendelejevs dzīvi interesējās par aviomodeliem un piedalījās Kotova eksperimentos ar papīra modeļiem. Savos modeļos Kotovs 7 gadus pirms ārzemju konstruktoriem pielietoja ierīces, kas zināmā mērā atgādina moderno lidmašīnu augstuma stūres.

Sevišķi plašu vērīenu aviomodelisms ieguva pēc Oktobra revolūcijas. Ar katru gadu aug šis nozāres entuziastu skaits, un šogad, piemēram, sacīkstēs piedalās ap 300 labāko PSRS aviomodelistu, kas šīs tiesības iekarojuši sacensībās uz vietām.

Raksturīgi, ka no 20 rekordiem, kas reģistrēti Starptautiskajā aviācijas federācijā, 13 pieder padomju konstruktoriem. Šis skaits rāda principālu starpību, kāda pastāv starp aviomodelismu mūsu zemē un ārpus tās robežām. Jo tikai pie mums, kur plašām jaunatnes masām no agras bērnības nav jādoms par maizes pelnīšanu, aviomodelisms varēja kļūt par masu sportu. Bet tur, kur kādā nodarbībā iesaistītas masas, vienmēr ir vairāk iespēju nodrošināt panākumus.

Z. Sklejāns

Kur tas laiks, kad amerikāņu prese ar labpatiku tēloja «Maršala plānu» kā ASV monopolistu cēlsirdības aktu vai arī nosauca Rietumu bloku par «garantiju pret vācu agresiju». Tagad šīs lietas sauc istā vārdā: runā par Maršala valstu stratēģisku sadarbību, par Rietumbloka paplašināšanu uz Vācijas rēķina, par Vašingtonas-Frankfurtas asi u. t. t., u. tml. Amerikāņu laikraksts nekautrējas pat atklāti runāt par to, ka ASV ārpolitikas pamatmērķis Eiropā esot Vācijas pievienošanās Briseles paktam, tam pašam Briseles paktam, kura 7. pantā melns uz balta bija un ir rakstīts par «augsto līgumslēdzēju pušu savstarpīgu konsulta-

Fakti, kas runā pašī

PANĀKUMU RECEPTĒ

Kā Amerikā glāb vienmuļu lugu, kas nepatīk nedz kritiķiem, nedz publikai? Bagātie mecenāti, kuri aiz kaut kādiem lemesliem grib šādai lugai nodrošināt panākumus, iet pa labi iemītu taku: uzpērk kritiķus. Bet izrādās, ka ir vēl viena metode, kuru nesen pielietojis miljonārs Antonijs Farelis.

10. jūnijā šīs mecenāts paziņoja, ka viņš par 3 miljoniem dolāru nopircis kādu Brodvejas teātri, lai viņa iemīlotā muzikālā komēdija nenolietu no skatuves. Forels jau iztērējis vairāk nekā 300.000 dolāru, lai izglābtu komēdiju «Turiet viņu», ko jau izrāda sešto nedēļu pēc kārtas, kaut gan visi teātru kritiķi nopēlušī šo uzvedumu.

NAV NOZĪMES CĪNĪTIES PRET NOZIEDZĪBU

Anglijā jau diezgan ilgi risinās neauglīgas diskusijas par nāves soda atcelšanu. Likuma projekts, kuru pieņēma apakšsēdne, tika izgāzts lordu palātā. Likuma pretinieki baidās, ka nāves soda atcelšana radīs noziedzību pieaugšanu. Avīze «Daily Mirror» ievietoja raksturīgu atsauksmi par šo diskusiju, kas atspoguļo buržuāziskās sabiedrības nespēku cīņā par «tikumu uzlabošanu».

Kāda miss B. no Limingtonas raksta: «Kādēļ strīdēties nāves soda dēļ par slepkavošanu, ja katrs kinoteātris diendienā parāda visos sikumos, kā jāšauj, jāindē, jāpauz vai jāpzog savi tuvākie?»

Kāda nozīme stiprināt bērnu veselību, izsniedzot viņiem pienu vai apelsīnu sulu, ja vēlāk viņiem pastāvīgi iedzirdina «prāta indi»?

VISUVARENAIS DOLARS

Kāds amerikāņu miljonārs nesen apprecējās ar angļu meiteni. Bet šo viņa personīgās dzīves notikumu pavadīja jo plaša reklama presē, kas raksturo Lielbritānijas pakļaušanu dolāru varai. Tā avīze «Daily Express» ziņo no Ņujorkas:

«Radiokomentators Volters Vinčels, zoboļojoties par angļu nabadzību, izteica savu izbrīnu par to, ka Bobs Topings grib doties uz Londonu, lai tur pavādītu savu medus mēnesi. Vinčels teica: «Ar savu naudu viņš varētu atvest Londonu pie sevis uz Ameriku».

ciju» par pasākumiem, kādi jāveic Vācijas agresijas atjaunošanas gadījumā. Jā, laiki mainās, un 7. pants, kas acīm redzot bija domāts tikai tautu krāpšanai, kā moris, kurš savu darbu padarījis, var pazust. Rietumbloka amerikāņu saimnieki tagad, kad Rietumbloka kļūvis par Volstrīta satelītu, 7. pantu laikam saprot tā, ka «savstarpīgajā konsultācijā» par Vācijas agresijas atjaunošanu obligāti un ar izšķirēju balsi jāpiedalās... Rūras magnātiem. Vārdam nav vietas — «lielisks» projekts: āzi grib iecelt par dārznieku.

15. augustā Seulā (Dienvidkorejā) svinīgos apstākļos izsludināja «neatkarīgo Korejas republiku». Svinībās piedalījās, — ziņoja Reitera aģentūra, — starp citu... 50.000 policistu, kuri patrulēja pilsētas ielās un «sekoja kārtībai».

Pašā ceremoniālā runāja amerikāņu ģenerālis Makarturs — amerikāņu vārdā, un amerikāņu ģenerālis Hodžs — «korejiešu tautas» vārdā. Seulas laikraksti izzvanīja, ka viņu apsvēkuma runas esot bijušas reizē arī atvadišanās runas. Ari svētku banketā amerikāņu marionete «Korejas republikas prezidents» Sin Man Ri aizkustinošiem vārdiem pateicās saviem saimniekiem «par sniegto palīdzību un izteica cerību, ka «viesiem Koreja paliks vislabākajā atmiņā».

AMERIKĀNU STRATĒĢIJAS SPOŽS PANĀKUMS GRIEKIJĀ, VAI...

... kā karaliskie spēki nostiprinājušies kalnu pozīcijās S. Gutmana zīm.

Vilciens

Nobeigums

pie mums klasē ienāca Ozollapa. Tā bija ļoti isa, bet dziļas gudrības apmirdzēta. Tai vakarā, vilcienā, ceļā uz cietumu un mokām, man šķita, es skaidri sadzirdēju Ozollapas rāmo, nosvērto balsi, kurā viņš teica lielos vārdus:

«Nesiet sirdi Leņīnu!»
Es un Zaļkalns varējām atbildēt:
«Mēs nesam, biedri Ozollapa. Jūsu pirmajā stundā sniegto mācību mēs esam izpildījuši.»

Vilciens pietāja Jelgavā. No vagoniem izkāpa ļaudis ar saņiem, aizsteidzās pa platformām, skrēja, trokšņoja, skaļi sarunājās. Tāda pati dzīva drūma plūda uz vagoniem. Klauzdzēja vagonu durvis, klauzdzēja somas, klauzdzēja smagi zābakai asfaltā.

Pavērs arī mūsu kupejas durvis, un grāstījās iekārtās kāds vecītis, sirmu ķīļa bārdu šaurajā zoda galā un dzīvām, pasaurām acīm. Bet tikko viņš bija noņēmis savu ceļa sāni — ar rupju auklu pārslietu pakulu maisīnu no pleca un bīdīja to vagonā vecākais policists cēlās pretim un uzsauc:

«Atpakaļ, stulbeni! Kur lieņi! Vai neredzi, ka te arestantu vagoni? Varbūt grībi, lai tevi arī reizē ar šiem komunistiem aizved uz cietumu?»

Vecītis pavēra platākas savas milās acis, paskatījās mani, paskatījās Zaļkalnā, tad pamāja un nokāpa no vagona kāpšiem. Bet durvis palika pusgona kāpšiem. Bet durvis palika pusgona viru. Un pa spraugu es redzēju, ka vecītis viņreiz pašņēma galvu, un dzirdēju viņu sakām:

«Nu jau jaunus zēnus sāk ķert un vest uz cietumu. Laikam nav droša tam Ulmanim tā valstība.»

Sos vārdus dzirdējās, policists bija kājās un steldzās uz durvīm. Pavēra plašāk vaļā. Nu es redzēju kādu jaunu puisi garos zābakos, žokejcepurē, ar ko pulcētis laikam bija sarunājies. Kājas

izplētās, zodu apkaklē iecirtis, roku revolvera spalām uzlicis, policists noskātīja vispirms vecīti, tad to jauno. Laikam gudroja, ko darīt, tāpēc ne vārda nesacīja. Bet kad policists pagriezta seju vairāk uz šo puisi, es redzēju, ka viņa acis pūli kaut ko meklē. Es sapratu, viņš meklēja kādu amata brāli, kura rokās varētu nodot dumpinieku. Bet neviena nebija, un arī vilciens jau sāka kustēties. Policists paspēja tikai dūri pakratīt un uzblaut, tad vilciens jau bija prom un, pārmijās knakšķēdams, tuvojās Lielupes tiltam.

Kā sadzēti abi policisti saskatījās. Vecākais kaut ko pie sevis kļuvi nūrdēja, aptaustīja un sarāva savu siksnu ciešāk ap vēderu, pieskārsies cepures nagam, pārbaudīja, vai viņas pogas savā vietā un aizpogātas. Visu to viņš izdarīja meistarīgi veikli, vaigus piepūtījis, varēja noskārēt — pierādīs pie šādām kustībām, un tās viņam sagādā apmierinājumu un drošības sajūtu.

Bet man vēl arvien ausīs skanēja vecīša dumpīgie vārdi, un es zināju, ka tie ir no sirds sacīti. Vecītim taisnība — nav droša tā Ulmaņa valstība.

Vilciens pārskrēja pāri Lielupei, tad paatrināja savu gaitu, bet drīz atkal bremzēja un pieturēja kādā stacijā meža vidū. Laužu sarunas un izsauces nepotē nedzirdēja, tikai dzelzceļa kalpotāji skrādīja, kaut ko kārtotami.

Un atkal pavērs mūsu kupejas durvis. Policists jau stiepa kaklu un gatavojās uzkleigt, bet tad pēkšņi, kā sītienu dabūjis, parāvās atpakaļ. Kupejā iekāpa aizsargs ar šauteni.

Vispirms viņš pastāvēja pie durvīm un mirkšķināja acis, lai labāk varētu saredzēt. Ieraudzījis divus policistus, viņš savsērās uz priekšu, tad satvēris šauteni kreisajā rokā, labo pielika pie cepures naga, kas bija apkaltis ar mīsiņa stīpu. Kad viņš to bija izdarījis, tad apstādās pretējā tukšajā solā.

«Ko vedat? Vai zaglētus?» — viņš ļautējās pēc brīža, nobraucēdams īsi apcirtās ūsas.

Policists piepūta vaigus, lai jau ie-

priekš liktu manīt, kādu svarīgu valstisku darbu viņš dara, tad paskaidroja:

«Tie bīstamāki par zagļiem.»
«Bīstamāki?» — aizsargs brīnījās.
«Vai dedzinātāji?»

«Komunisti?» — policists drūmi, kā baidīdamies apdedzināt mēli ar šo vārdu, vilka caur zobiem.

Aizsargs acumirkli pietraucās no sola atkal kājās. Viņa sartiē, ar sikām, zilganām dzīslinām svītotie vaigi no pēkšņa uzbudinājuma kļuva tumši sarkanā.

Viņš paliecās uz priekšu un vēroja mani un Zaļkalnu.

Viņš skatījās ilgi un ļauni, visu laiku nerunādams ne vārda. Tikai tad, kad, vagona grūstās, tikko nenogāzās gar zemi, viņš atkrita solā un sacīja gausi, ar izbrīnu:

«Komunisti... Kas to būtu domājis. Kāda laimīga sagādīšanās.»

Pēc tam viņš pēkšņi kļuva ļoti kustīgs, nēma šauteni, no vienas rokas otrā, mirkšķināja atkal acis un lielā zīpkārē izjautāja vecāko policistu.

«No kurienes? Kad apcietināti? Par ko?»

Kad policists viņam pastāstīja, ka esam apcietināti par lapīņu izkaisīšanu, aizsargs iebērcās, it kā kāds tam pēkšņi dūri sānos iegrudis.

«Lapiņas, jā! Lapiņas, jūs sakāt. Bet mūsu pagastā arī vēl aizvakar visi ceļi bija nokaisīti. Pat pie pagasta mējas durvīm divas bija piesistas. Tad šie tie kaisītāji? Nu, tāds gan nemaz nevajadzētu uz Rīgu vest, bet tepat kādā mežā...»

Un viņš pažvadzināja šauteni savās tuklajās rokās un skatījās uz mums abiem zvērgām, apmīļotām acīm.

Pēc brīža viņš neapmierināts piebilda:

«Būtu man lielāka teikšana, es nūdien tepat... Nesaprotu, ko tā valdība nem tādas ar baltiem cimdiem. Pierādījumi ir, noķerti ir, skaidrs.»

Un viņš, dusmās aizsīsties un brīžiem smagi pūzdams, sāka stāstīt, cik

briesmīga tā komunistu šērga viņa — Krimūnu — pagastā izplatījusies. Lapiņas, lapiņas bez sava gala... Bet tas nu vēl tā. Pirmajā Maijā karogs bijis uzvilktis — augstā, augstā priedē. Nekā nost neesot varējuši dabūt.

«Un vai jūs, policistu kungī, domājat, ka mēs neuzmanām un nesargām ceļus un kokus, un ēkas?» — aizsargs, vēl vairāk sanīkots, turpināja runāt. «Sargām. Un kā vēl sargām. Visus pagasta aizsargus es saceļu kājās. Pats negulu cauras naktīs. Bet vai tu viņus vari nokert?»

Viņš aplaizīja lūpas un pieliecās mums tuvāk. Degvīna un sipolu smaka plūda no viņa mutes, un mēs ar Zaļkalnu rāvāmies atpakaļ, lai šī dvinga nebūtu jācieļo un jāskata astīpu pieplūdušās acis. Bet velti. Mēs bijām iespiesti vagona stūrī, policisti sēdēja mums blakus un sargāja, mēs nespējām izvairīties.

«Bet tu jūs viņus esat noķēruši, nu viņi rokā un nespruks vairs vaļā», aizsargs runāja tālāk, labās rokas pirkstus lēnām dūrē savilkdams. «Es priecājos, policistu kungī. Es domāju, ka šie paši tās lapiņas kaisīja arī mūsu pagastā. Varbūt nu reiz būs mīers!»

Bet vecākais policists tādām spriedumam nevarēja piekrist. Izlikdamies gudrs un visu zināms, viņš sacīja: «Es gan šaubos, vai šie paši tur kaisīja. Tur kādi citi strādā. Kad šķersit, tad būs mīers. Bet kamēr kaut viens vēl būs palicis, tā dumpības sēkla dīgs.»

Aizsargs atkal sāka stāstīt, kā viņš gājis komunistus ķert, kā visu zinājis, kā gudri rīkojies, bet nekas neesot iznācis. Gandrīz vai raudāt sāka, atceroties, ka izsargājies, izokškerējies un palicis tukšs. Viņam tik traki esot gribējies nokert kaut vienu komunistu! Tad būtu varējies sasiet tam rokas uz muguras un dzīt cauri visam pagastam, lai cilvēki skatās un apbrīno aizsargu komandiera varoņdarbu. Bet, lūk, viņam neesot laimes. Kaimiņu pagastā noķerot, bet viņam nekā.

Atvadišanās idili tomēr rupji iztraucēja Reitera aģentūra, paziņojot, ka «sekojot republikas valdības lūgumam, dažas amerikāņu daļas uz nenoteiktu laiku palīkstot Korejā»... «Šis daļas atbalstīto valdības cīņu pret komunistiem».

Reitera aģentūra mūs nepārsteidza: katram skaidrs, ka Sin Man Ri dienas bez amerikāņu durkļiem ir skaitlītas. Bet kāpēc izšāva tik daudz pulvera, rīkojot «atvadišanos»?

Šinīs dienās Frankfurtas tiesa noklausījās kāda vācu magnāta lietu. Pēdējais bija apsūdzēts par nacistu partijas finansēšanu. Savu liecību šī noziedznieka lietā atstāja, starp citu, arī bijušais Vācijas kanclers Heinrichs Brīnings. Tas paziņoja, ka minētais finansists attaisnojams, jo... Hitlers ar vācu magnātu palīdzību vien būtu noturējies pie varas tikai līdz 1935. gadam. Hitlers palika pie varas, raksta tālāk Brīnings, tikai pateicoties amerikāņu un angļu vadošo kapitalistu finānciālu palīdzībai. «Bet tos taču šodien neviens nesauc pie atbildības, — argumentē melnais kanclers, — kāpēc tad jātiesā vācu finansists?»

Mēs nezīnām, vai Brīninga liecība palīdzējusi apsūdzētajam. Skaidrs tikai, ka bijušais kanclera anglosakšu saimnieki viņam paldies par tādu vaļsirdību neteiks. E. R.

AMERIKĀNU STRATĒĢIJAS SPOŽS PANĀKUMS GRIEKIJĀ, VAI...

Par plānu „X“, starptautiskiem gangsteriem un viņu apologetiem no ASV valsts departamenta

S. EMVE

Archangelsku un fon Lampi — lūk, kas veido mistera Dallesa organizācijas cilvēku fondu. Kas attiecas uz šīs organizācijas finansiālo bāzi, tad par to Dallesam maz ko rūpēties. Tā saņem, pirmkārt, daudzus miljonus dolāru no valsts budžeta; bez tam ASV nekronētie karaļi — Djupons, Morgans, Rokfellers, Pju u. c., kas finansē agrāk vācu fašismu, bet tagad finansē amerikāņu fašismu, jo bagātīgi apgādā ar līdzekļiem arī šīs spiegu un tautas nodevēju bandas.

III

Sevišķu vērību amerikāņu spiegošanas centra vadītāji pievērš krievu baltgvardu — emigrantu organizācijām, kuras nu jau kopš 30 gadiem bauda ASV oficiālo aprindu viesmīlību. Šis rūpes ir labi saprotamas: amerikāņu spiegiem ne reizi vien nācās pārliecināties, ka padomju zemē tie nevar atrast bāzi savam darbam. Padomju Savienībā nav «amerikāņu partijas», nav cilvēku, kas tirgotos ar savas tēvzemes brīvību. Tāpēc (bada laikā — saka paruna — velns ēd pat mušas) amerikāņu izlūkiem bija jāapmierinās ar smirdošām vabolēm no krievu baltgvardu emigrantu aprindām, kas, apvienojušās visādās archaiskās komitejās, paklausīgi laiza savu maizes kungu zābakus un izpilda ikvienu to pavēli.

Nav brīnums, ka tieši tajā brīdī, kad Džons Dalless (kas, kā zināms, pretendē uz ASV valsts sekretara amatu Djuīja valdībā) ar ASV oficiālo aprindu ziņu un svētību iedarbināja savu algoto slepkavu un nodevēju «X» aparātu Eiropā, — savu darbību aktivizēja arī baltgvardu salašņus no «Krievu emigrantu savienības Amerikā», «Jaunu krievu emigrantu sabiedrības», «Tolstoja fonda» un citām amerikāņu imperialistu algotņu bandām.

Tagad nācis zināms, ka sevišķi svarīgu uzdevumus amerikāņu reakcionārās aprindas bija uzticējušas tā saucamajam «Tolstoja fondam» un viņa vadītājam — japaņu-amerikāņu spiežei — bijušajai grafienei A. Tolstojai. «Tolstoja fonds», kas cieši saistīts ar reakcionāriem senatoriem Villeru un Reinoldu un pazīstamo hitlerieti — ASV pārstāvju palatas locekli Fišu, pēdējā laikā nodibināja sevišķi intīmus sakarus ar amerikāņu lielākā žurnāla «Readers Digest» redakciju, kuru netieši kontrolē ASV Nacionālā rūpnieku asociācija — šī ASV valdības valdība. Ar šīs organizācijas un amerikāņu oficiālo aprindu palīdzību «fonda» ieguva savu īpašumā fermu «Red Farm», netālu no Ņujorkas, kuru tad arī pārvērtā par amerikāņu gestapo baltgvardu filiāli.

IV

No «Red Farm» skaidri izsīpējās tieši pavedieni uz divām radniecīgām

iestādēm, kas abas ir izdaudzinātās dolāra demokrātijas istās pērles, un proti: uz ASV federālo izmeklēšanas biroju (amerikāņu gestapo), ko vada pazīstamais archireakcionārs un karikūdistais Edgars Huvers, un uz tā saucamo pretamerikaniskās darbības izmeklēšanas komisiju pazīstamā fašista Karla Mundta vadībā.

Neatgūstāk minēto vērtē, neviens sevišķi nebrīnījās, ka negēlīgā provokācija, ko baltgvardu spiegi no Tolstoja fonda nesen sarīkoja pret padomju pilsoņiem Kasjonkinu un Samarīnu, nesaraudzīti ar Huvera un Mundta vārdu. Lai kā arī nemanēvētu ASV valdība, neapgāzams ir un paliek fakts, ka nolaupītais padomju pilsonis Samarīns pēkšņi ieradās federālā izmeklēšanas biroja (ko vēlāk oficiāli apstiprināja ASV valsts sekretara vietnieks Lovets), lai no turienes pazustu... ASV valdības uzraudzībā. Tāpat negrozāms ir fakts, ka padomju pilsones Kasjonkinas nolaupīšana, ko izdarīja krievu baltgvardi Ņujorkā, pēc dažām stundām jau bija zināma Karlam Mundtam Vašingtonā, kurš nekavējoties (kaut gan bija svētdiena) sasauca savas «komisijas» speciālo sēdi, kur tad arī pieņēma lēmumu visādā ziņā panākt Kasjonkinas ierašanos minētās komisijas sēdē, lai gan bija zināms, ka padomju konsulata pārstāvjiem bija izdevies izglābt nelaimīgo sievieti no baltgvardu bandītu rokām.

V

Tieši šis nedzirdēti provokatoriskais lēmums, kas sagatavoja pamatu Huvera policijas cīniskam iebrukumam padomju konsulatā Ņujorkā, pilnīgi atsedz «Kasjonkinas lietas» aizkulises. Mundtam un viņa saimniekiem no ASV valdošajām aprindām bija vajadzīga kārtējā priekšvēlēšanu sensācija, kas kompromitētu ASV progresīvo spēkus, Amerikas kompartiju un Padomju Savienību. Materialus šādai provokācijai Mundtam neizdevās sadabūt tāpēc, ka tādu materiālu vienkārši nav. Bet ja nav, tad tos var radīt — nosprieda amerikāņu fašists Mundts un griezās pie vācu fašista Krupa fon Bolena tuvā radnieka Čarlsa Bolena, kurš strādā... ASV valsts departamentā kā... «eksperts Krievijas lietās», ar prasību, lai ASV valsts departaments ne mazāk un ne vairāk kā sankcionētu amerikāņu policijas sagatavoto iebrukumu padomju konsulatā Ņujorkā. ASV valsts departaments, kas jau vairākkārt pierādījis savu labvēlību Mundta-Huvera organiem, šoreiz aizgāja daudz tālāk. Tas ne tikai sekmeja padomju konsulata likumīgo tiesību visrupjāko pārkāpšanu, bet arī uzņēmās pēc tam maz pateicīgo amerikāņu gestapo advokata lomu.

Amerikāņu konservatīvais žurnāls «United States News and World Report» nesen publicēja rakstu par tā saucamo projektu «X». Šajā rakstā starp citu norādīts, ka šā gada vasarā ASV oficiālās aprindas apspriedušas un apstiprinājušas šo «projektu» — t. i. pazīstamā amerikāņu spiega, ASV stratēģiskās izlūkošanas biroja priekšnieka Donovena plānu «rikot visāda veida diversijas un provokācijas pret PSRS un tautas demokrātijas valstīm un vajadzības gadījumā arī organizēt redzamāko komunistu noslepkavošanu», atbalstot šim nolūkam visas personas, kas cīņā pret demokrātijā «nekauterēsies lietot arī ieročus». Vārdu sakot, projekts «X» ir amerikāņu monopolistu plāns apvienot un aktivizēt savā vadībā visas pasaules reakcionāros spēkus cīņā pret demokrātijas progresu.

II

Negēlīgais atentāts pret b. Toljati Itālijā un b. Tokudu Japānā, kompartijas līderu apcietināšana ASV, nedzirdētas provokācijas pret padomju pilsoņiem Ņujorkā un daudzi citi līdzīga rakstura fakti skaidri liecina, ka amerikāņu imperialisti no sava plāna projektēšanas jau stājušies pie tā realizēšanas, no projekta «X» pārgājuši uz operāciju «X».

Operācijas «X» galvenais štābs Eiropā atrodas Šveicē, tā galvenās filiāles — Berlīnē un Stambulā. Štābs pakļauts tā saucamai sekcijai «I», kura nesen organizēta pie ASV centrālā izlūkošanas organa. Sekcijas «I» Eiropas štāba filiāles vada Donovena vietnieki — vācietis Helfers un angļi Lemborns. Galveno štābu vada Donovena īstenā saimnieka — Džona Fostera Dallesa brālis — pazīstamais spiegs un fašists Allens Dalless.

Tik daudz par sekcijas «I» un tās Eiropas štāba vadošajām «personībām». Bet — «mums nepieciešama organizācija, kura veikt visus savus spēkus nemilitārā aizsardzībā, tāpat kā mūsu kara ministram ir organizācija, kas vada visu militāro aizsardzību — teiktis sekcijas «I» iedvesmotāja Džona Dallesa ziņojumā par «ASV ārpolitikas dažādiem ceļiem». «Šai organizācijai, — savā laikā norādīja Džons Forsters Dalless, — nepieciešami kadri un fondi», un pasvītrotja, ka kadru komplektēšanā sevišķa vērība jāpievērš gan fašistiem, kolaboracionistiem un nacistiem, gan politiskiem «emigrantiem» no Austrumeiropas un krievu baltgvardiem, t. i. visādiem nodevējiem un kara noziedzniekiem, kas izbēguši taisnīgai tiesai un atraduši patvērumu Vašingtonā vai citās amerikāņu iespaida sferās. «Zaļās internacionāles» locekļi — Mikolaičiks, Nadsjs, Mačeks un Ko, no Baltijas izbēgušie igauņi, latvieši un lietuvju fašisti, kā arī visādi baltgvardu emigranti, sākot ar tādām vēsturiskām kuriozitātēm kā Denikin, Kerenski un pretdemantu uz Krievijas troni un beidzot ar fašistiskajiem krievu ģenerāļiem no Hitlera armijas

kopīgo provokāciju, kuru amerikāņu reakcionārā prese izmanto neapvaldītai pretpadomju kampaņai. Iztopot «I» sekcijas vadītājiem un viņu visuvarenajiem saimniekiem, ASV valsts departaments aiziet tik tālu, ka aizstāv rīcību, kas padara padomju konsulatu normālo darbību Amerikā neiespējamu.

Tādos apstākļos Padomju valdība rīkojās principiāli un konsekventi: tā nolēma slēgt padomju konsulatus Ņujorkā un Sanfranciskā un uzaicināja nekavējoties slēgt ASV konsulatu Vladivostokā, norādot, ka ASV — PSRS valdību nolīgums par amerikāņu konsulata atvēršanu Ļeningradā tāpat zaudējis spēku.

Padomju sabiedrība, kas uzmanīgi seko ASV valdības visādu «X» projektu un «X» operāciju garā piekoptai ārpolitikai, apsvēic šo Padomju valdības soli, saskatot tajā pienācīgu atbildi mēra sajūtu zaudējumam ierēdņiem no ASV valsts departamenta, kuri pārvērtušies par starptautisku gangsteru un spiegu apologetiem.

Gangsteru mājoklis

Cha-cha zīm.

Kādreiz Ameriku nejausi uzgāja vikingi, bet pasaule aizmirs šos vikīngus un to atradumu, un ilgu gadsimtu Amerikā gulēja kaut kur nebūtībā. Tā iznira no okeana dzilēm tikai 1492. gadā, iznira un tūdaļ kļuva par cīņu arenu. Asinīm kolonizācijas vēsturē ierakstīti Pizarro un Kortesa vārdi. Divas apdāvinātas, kulturalās ciltis inki un acteki tūdaļ samaksāja ar savu brīvību un savām dzīvībām par Amerikas atklāšanu.

Toreiz vēl visa Eiropa gulēja viduslaiku inkvizīcijas un tumsības tvaņā. Brīvība ne vienreiz vien sadaga inkvizīcijas sartos un prasīja tūkstošiem zemnieku dzīvību, kad tie sacēlās pret savu nepanesamo ekspluatācijas jūgu. Jā, brīvība! Izsviesti no savām dzīves vietām, izmocīti un vajāti, daudzi eiropieši savās brīvības alkās meklēja patvērumu un laimi tālajā Amerikā. Ieradušies tās prerijās, tie ar ieročiem rokās iekarāja cīņā pret brīvājiem ciltīm sev vietu Amerikā. Amerikas iedzīvotāji bija «tikai» indiāņi, «pagāņi», tiem nebija tiesību uz brīvību. Feodālisma rašu naida, alkā, iedzīvošanās kāre un tumsība apvienojās cīņā pret brīvām, talantīgām indiāņu ciltīm, kas, imigrācijas uzplūdu spēku sakauti un iznīcināti, saspīstē rezervatos, pazaudēja visdārgāko — pazaudēja savu Brīvību, pazaudēja iespēju dzīvot un attīstīties.

Ne vienreiz vien sacēlās šis varonīgās ciltis pret milzu pārspēku, pret to nebeidzamo imigrācijas vilni, kas arvien spēcīgāk un spēcīgāk nāca no Eiropas kontinenta.

No ekspluatācijas sabiedrības izsviesti, iebrucēji bija spējīgi uzcēlt tikai ekspluatācijas sabiedrību. Spēcīgākie, bagātākie sagrāba vairāk nekā vajākie un trūcīgākie, un viņu pašu izdotais likums sargāja šo laupījumu. Plantācijas augs kā sēnes pēc lietus, bet brīvībā izaugušās un pie tās pieradušās lepnās indiāņu ciltis nespēja vergu jūgā apstrādāt baltā kolonizatora zemi. Tad no Afrikas kontinenta veda fiziski spēcīgus nēģerus, kas jau simtiem gadu nesa verdzības lāstu uz saviem pleciem. Tā cilvēki,

CĪŅA PAR BRĪVĪBU

R. BLŪMS

sev Brīvību meklējot, ievēda verdzību Amerikā.

Brīvības dzirkstis vietām vietām pa laikam gan uzliesmoja kā ugunsgrēki un, asinis apslāpēti, turpināja kvēlot līdz nākamajam ugunsgrēkam.

Nepazīstama, nezināmā zeme Amerika drīz kļuva par iespaidīgu augošās britu imperijas sastāvdaļu. Metropolei bija vajadzīga nauda jauniem koloniāliem iekarojumiem, un šī nauda bija šoreiz jādot jaunās Amerikas jaunajiem saimniekiem. Tad, izjutuši metropoles smago ķepu, sacēlās jaunās Amerikas jaunie saimnieki. Brīvības dzirkstis parādījās Amerikas cīņā par neatkarību. Brīvība soloja Amerikas atbrīvošanas karavīru pirmajās rindās, un labākie laudis Eiropā steidzās pāri okeānam, lai ieelpotu šo brīvības cīņu gaisu, lai palīdzētu sakaut nebrīvības jūgu, kaut arī vienā pasaulē daļā. 18. gadu simteņa astoņdesmitie gadi drosmīgā rokkrastā iezīmēti cilvēces brīvības cīņu vēsturē. Ilgus gadus arī pēc tam Amerika bija progresa simbols visiem, kas Eiropā cīnījās pret absolutismu, pret inkvizīcijas tirāniju, pret dzimtbūšanas laikmeta tumsību.

Un tomēr Brīvība nebija izkarota Amerikas kontinentā. Tā piederēja tikai tiem, kam bija plantācijas, kam bija nauda, kam bija bagātības un tāpēc politiskais svars. Vārds «niggers» bija sinonims jēdziņam vergs, un melnās ādas cilvēkam bija mazāka vērtība nekā mājlokam. Rūpniecības, tehnikas, zinātnes un visas ekonomikas attīstības milzu process ir vētra, kas no brīvības dzirkstīm aizdedzina liesmu jūru.

Un kad Amerikā 19. g. s. otrajā pusē Ziemeļi triecās pret Dienvidiem, lai cīnītos par miljonu nēģeru atbrīvošanu no plantācijas vergu īpašnieku patagas, tad pasaulē daudzumi līkās, ka istā Brīvība izgājusi cīņā pret apspiestību. Tikai Marksa ģenijs atmaska to kā kapitalista cīņu pret plantatoru par

īpašuma tiesībām uz vergu, neatkarīgi no ādas krāsas.

Šie gadi bija pēdējie, kad Amerikas teritorijā gāja kaujas. Tagad jau astoņdesmit trešo gadu pēc kārtas kari noris ārpus ASV robežām. Tie ienes jaunas milzu bagātības Amerikas faktiskajiem saimniekiem — Amerikas lielkapitalistiem. Brīva no visām saimniecisko attīstību kavējošām feodālisko attiecību atliekām un tradīcijām, pārpilnībā apgādāta ar visām vajadzīgajām izejvielām, jaunā Amerika ātri panāk un pārspēj «veco pasauli».

Dolārs kļūst par absolūtu monarhu Amerikas kontinentā, un kapitalistiskā ekspluatācija iespējās katrā valsts organismā šūnīnā. Amerikas iekarotāji atnesa iznīcību un verdzību indiāņu ciltīm, uzvēla smagu un briesmīgu verdzības jūgu miljoniem nēģeru. tagad šo iekarotāju pēcteči paši iziet smagus nebrīvības gadu desmitus, je smaga ir amerikāņu darba tautas gaita pretim savai istajai brīvībai. Cietumi, žandarmērija, izspiegošanas organizācijas, bandidiskās soda vienības, elektriskais krēsls, visu varenā dolāra pātaga, milzīgais miljardu molochs arvien sasītuši un nospieduši brīvības uzliesmojumus aizokeana zemēs.

Peļņas dievs, kas kādreiz visu Amerikas attīstību trieca uz priekšu, šodien kļūvis par cietuma sargu 135 miljoniem amerikāņu. Ja nav peļņas, nav brīvības. Bet lielā «peļņa» ir tikai nedaudziem, tūkstošiem no miljoniem, un šiem tūkstošiem ir «brīvība»: brīvība ekspluatēt miljonu desmitus, brīvība aptumšot miljoniem prātus, brīvība propagandēt un gatavot jaunu karu. Amerikāņu monopolists — lūk, zirnēklis, kas Amerikas brīvības statusa rokā miera lāpas vietā ielicis atoma bumbu. Tā Amerika, kas divas reizes savā pastāvēšanas laikā augsti pacēla brīvības cīņu karogus, šodien kļuvusi

par nebrīvības, par reakcijas perēkli, par pasaules reakcijas vadoni.

Cilvēces progresa ceļš pazīst daudz uzplūdu un atplūdu periodu. Gadu tūkstošu gaitā ne vienreiz vien cilvēces labākie spēki palīdzējuši apspītajiem sacelties pret savu jūgu. Bet vienmēr, asinis apslāpēta, šī sacelšanās beidzās ar jaunu ekspluatācijas veidu. Tā gadu tūkstošiem ilgi visjaukākais cilvēces sapnis bija sapnis par brīvību. Tikai 20. gadu simtenī, pirmā pasaules kara dārdos, no trupām, šķētamā chaosa un iznīcības, alkātīgo imperialistu milzu sadursmē kā Fenikss no pelniem iznira beidzot Brīvība vienā sestdaļā zemeslodes un, reiz iznirusi, izplēta savus spārnus pāri milzīgai zemei, pāri socialistiskajai lielvalstij. 30 gadu strādā šeit laudis, ceļot savu Brīvības valsti, nežēlo spēkus, laiku un talantu, zinādami, ka viņi iet brīvības cīņu avangardā, ka viņi ir paraugs karogs miljoniem ļaužu aiz socialistiskās valsts robežām, ka viņi ir paraugs, cerība un neizsmeļamas izturības avots brīvības cīņājam arī Amerikā.

Šodien cīņā par to ir izgājuši amerikāņu miljoni. Tā ir grūta un smaga cīņa, kas prasa un prasīs Amerikas tautas labākos spēkus. Bet tā ir neapurtama cīņa. Tā ir cīņa, kas beigsies ar Amerikas tautas uzvaru, jo šīs cīņas karogs Amerikā nenes vairs neļielas ciltis vai tikai nedaudzi labākie Amerikas tautas prāti šo cīņu nes līdz ar viņiem amerikāņu miljoni, kas ieraudzījuši kapitalistiskās sistēmas absurdu un strupcelt savu zemē, kas, būdama bagātākā valsts kapitalistiskajā pasaulē, mokās šodien ar bezdabīgu smagi cieš no neapstādīnāmās dārdzības celšanās un, amerikāņu monopolistu dzīti, spiesti piedalīties jauna kara sagatavošanā.

Amerikas monopolisti savilkuši milzu dūrē visus savus spēkus, lai pirmām kārtām savā zemē iznīcinātu brīvības kustību ar visām tās saknēm. Viņi sūta savus diplomatus uz visām starp-

tautiskām konferencēm, lai atbalstītu tur reakciju. Viņi cerēja Donavas konferencē iekarot pozīcijas pie Donavas upes, lai diktētu savu varu Donavas baseinā. Viņi rīko provokācijas pret padomju pilsoņiem, kas grib atgriezties savā dzimtenē un sedz šīs provokācijas ar oficiālu valdības notām.

Bailēs, ka Brīvība uzvarēs, bailēs no savas neizbēgamās bojā ejas amerikāņu monopolisti pakārtojuši savām vajadzībām visu zinātni, tehniku, visus cilvēka ģenija sasniegumus. Devīpas desmitdaļas no visiem zinātnes assignējumiem iet jauna kara gatavošanai. Izgudrojuši jaunu fetišu — atombombu, viņi mēģina iegalvot savai tautai, ka monopols uz tās izgatavošanu piederot tikai amerikāņiem. Viņi arestē savus māksliniekus un dziniekus, aktierus un dziedātājus, zinātniekus un režisorus, kas vārdu «Brīvība» raksta savu darbu titulapāš. Viņi liedza savas jaunatnes pārstāvjiem ierasties Varšavā starptautiskās darba jaunatnes konferencē, jo baidījās, ka tur šī jaunatne redzēs, ka cīņā par demokrātijā iet miljoniem jauniešu visās kapitalistiskajās valstīs arī aiz Amerikas robežām.

Šā gada 25. augustā Vroclavā sācies starptautiskais zinātnes un kultūras darbinieku kongress, kas vēltīts cīņai pret karu, cīņai par mieru, cīņai par Brīvības uzvaru visā mūsu zemeslodē. Šajā kongresā visa pasaule dzirdēs progresīvās inteliģences brīvības balsi, jo nav šodien spēku pasaulē, kas vēstures ratu varētu apturēt, kaut te izšķiestu dolāru miljonus un miljardus.

Cīņā par Brīvību Amerikā ir šodien arī cīņa par miljoniem dzīvību, kuras amerikāņu kapitalisti gatavi iesviest jaunā kara atvārā. Cīņa par Brīvību Amerikā ir arī visas cilvēces cīņa par to, lai cilvēces ģenija atklājumus zinātnes laukā pārvērstu par svētību visai cilvēcei, lai visas mūsu zemeslodes tautas kā viena vienota draudzīga saime strādātu vienam kopējam mērķim — cilvēces labklājības neiedomājamam un neapveramam lidojumam uz augšu.